ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 } To Europe:
half year...... 1.00 } per year...... $2.50
single copy...... .05 } half year...... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америцї
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік .... $2.00 } До Европи:
на пів року 1.00 } на рік $2.50
поод. число .05 } на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 29-го січня 1914. Ч. 5. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, January 29, 1914. N. 5.

ЖЕРТВОЛЮБИВІСТЬ АМЕРИКАНЦІВ.

$3.000.000.00 ЗА 10 ДНІВ.

3 мілїони долярів мав зібрати в Пітсбургу горожанський комітет на цїли розширеня університету пітсбурського, а то в часї від 15 до 26 січня с. р. Управа університету задумала через заведене нових колєгій і факультетів поставити пітсбурський університет в ряді перворядних американських університетів. А що на сю цїль не було гроший, звернула ся управа університету з просьбою до горожан міста Пітсбурга. Відбула ся нарада: завязано комітет, обдумано кампанїю і взято ся до дїла, але кріпко, по американськи. Вже 21 січня доходив фонд до $2.000.000.00.

А ми що? „Рідна Школа" в краю просить помочи, бо гине, а нам се байдуже. Ми не тілько, що не спішимо ся, але навіть лїниво, поволи не хочемо ся взяти до дїла, щоби дещо призбирати на „Рідну Школу". Кажемо, „перефорсували ся минувшого року", бо зложили аж кільканайцять тисяч долярів і то вже в Злучених Державах і в Канадї разом, та ще в протягу року. А тепер нї чичирк. От животїємо, інтересуємо ся сальонами, полїтикою, от так, аби показати, що нїби живемо. А в краю голод і холод.

Поляки зібрали на Галичину вже кількадесять тисяч долярів і відіслали, та не перестають еще й дальше збирати; кацапам висилає рублї білий цар, а наша славна американська Україна бавить ся в джентельменську полїтику.

Пора і нам взяти ся по американськи до дїла, та не дати застидати ся другим народам!

—o—

З ЦАРСТВА КНУТА.

КРІВАВІ РОКОВИНИ „КРІВАВОЇ НЕДІЛЇ" В ПЕТЕРБУРЗІ.

В день 22. січня с. р. ухвалили робітники Петербурга сьвяткувати 9-лїтну річницю „кривавої недїлї" з 1905 р. Девять лїт минуло від хвилї, коли то підчас загального страйку в Петербурзї робітники під проводом сьвящ. Гапона пустились походом до царських палат, щоби зложити у стіп царя петицію в імени покривдженого робітництва. Та не судило ся їм дійти до царської палати; підчас походу кинула ся на невинних робітників полїція та військо. Десятки невинних людий впали трупом на місци, сотки повандрували на довгі лїта каторги.

Щоби відсьвяткувати гідно намять нещасливих жертв сеї „кривавої недїлї", проголосили робітники на день 22 січня с. р. однодневний загальний страйк. При звуках музики і сьпівах революцийних гимнів удали ся робітники походом на Невський Проспект. Але тут заскочила їх полїція і повторила ся подія з перед девяти лїт. Нелюдське обходжене полїції викликало велике розярене серед робітників, в наслїдок чого прийшло до борби. Полїція, одержавши поміч в козаках, розігнала робітників, при чім богато з них тяжко покалїчено і арештовано.

—o—

ПРОЦЕС УГРО-РУСЬКИХ РУСОФІЛІВ.

БЕЗПОСЕРЕДНІ ПРИЧИНИ СЕГО ПРОЦЕСУ.

Як ми вже давнїйше доносили, дня 29 грудня м. р. розпочав ся в Мармороськім Сиготї процес проти цїлої сотки угро-руських селян. Процес стягнув чимало представників преси як австрійської так закордонної, головно російської. Адвокатські палати в Деберечинї і Мармороськім Сиготї приняли ся безплатно боронити обжалованих.

Деякі угорські часописи помістили з нагоди процесу статї, прихильні до обжалованих. Між иншим пишуть вони таке: „Угроруський народ найбіднїйший на Угорщинї. Інтелїгенция тримає з пра-вительством, півмілїонове населенє не має нї одної народної школи, через що є там понад 86 прц. анальфабетів, прочі ледви розбирають азбуку. До того уніятські сьвященики в страшний спосіб обдирають і так нужденний народ, котрий, не маючи нї з відки помочи, став податливим ґрунтом для православної пропаганди. Зразу рух не мав полїтичної закраски. Угорські Русини звернули ся були до сербського патріярха Бранковича. Колиж під напором угорського правительства Бранкович не хотів їх приняти до сербської церкви, тоді пробували прилучити ся до румунської православної церкви. Сей рух правительство здавило безжалїсно на спілку з уніятським духовеньством. Масу селян обжаловано за панславістичну агітацію. По сїм нещасні селяни звернули ся до секти „шабасників", але вона не розширила ся. Відтак вернуло з Америки кількох людий і вони зачали пропагувати перехід на православіє. Уніятське духовеньство хопило ся такого ратунку, що представило властям головнїйших пропагаторів за російських шпіонів. Слїдча комісия дала ся підійти, а при слїдстві знайдено російські молитвенники, котрі, зовсїм зрозуміло, містять молитви також за царя, царський дім і за побіду православного війська. На сїй основі переведено масові арешти і ревізії. Сам мукачівський епископ Пап признає, що головними виновниками інкримінованого руху — є уніятські сьвященики. Сей процес виведе перед очи сьвіта не російських шпіонів, але нахабних попів".

—o—

ЗАХОДИ КОЛО ОСНОВАНЯ ПОЛЇТИЧНОЇ ПАРТІЇ РОБІТНИЧОЇ.

УХВАЛА НА КОНВЕНЦІЇ РОБІТНИКІВ В ІНДІЯНАПОЛЇС.

З Індіянаполїс доносять, що на відбувшій ся дня 22 с. м. конвенції тов. „Юнайтед Майн Воркерс оф Амеріка" принято по довгій дискусії резолюцію, в якій взиває ся членів всїх робітничих союзів (юнїй) до основаня полїтичної партії робітників. Ся полїтична робітнича орґанїзация буде мати на цїли беречи і боронити права робітників без огляду на їх національність. Розходить ся тут головно о сконцентроване всїх робітничих мас супроти змагаючої ся сили капіталїзму.

Богато соціялїстичних делєґатів конвенції піддавало гадку приняти полїтичну партію соціялїстичну як партію робітничу. Однак в сїй справі „конвенція нічого близшого не заявила і не ухвалила.

На конвенції підносили ся рівнож голоси, щоби фонди сеї федерації ужити на закупно „майн" на власність робітників. Згадана федерация робітників є одна з найбільших і числить около пів мілїона членів та має значні фонди.

Один з делєґатів поставив внесенє, щоби конвенция віднесла ся до конґресу в Вашінґтонї в справі антиіміґраційного білю і зажадала від него обмеженя іміґрації до Злучених Держав, як довго тут панує безробітє. Обовязком держави є дбати передовсїм о добро і долю тих, що в Злучених Державах вже живуть і з котрих многі вже є і горожанами держави.

—o—

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ.

ЧОЛОВІК ЗАСТРІЛИВ ЖІНКУ І ДВОЄ ДІТИЙ, А ВІДТАК СЕБЕ.

Коли дня 21 с. м. вломано двері до помешканя Юл. Штірґайма в Бронкс, Н. Й., представив ся очам присутних страшний вид. Цїла родина, чотири тїла: 43-лїтний батько, 41-лїтна мати, 12- і 9-лїтна донька лежали мертві і скостенїлї. Смерть наступила вже перед кількома годинами від револьвера, який находив ся еще в руках батька. Чотири цїльні стріли відобрали чотиром особам житє. Належить припускати, що батько виконав волю членів цїлої родини; відобравши найперше житє женї і обом донькам, позбавив відтак себе житя.

Юлїй Штірґайм походив родом з Угорщини і був занятий як товмач при іміґрацийнім урядї на Еліс Айленд. Перед двома днями випросив собі дводневну відпустку, підчас котрої і скоїла ся та страшна родинна траґедія.

Причину, яка спонукала його до сего кроку, годї напевно відгадати. Однак листи, полишені до кревних і знакомих, кидають деяке сьвітло на причину траґедії. Штірґайм був звісний як дуже совісна і працьовита людина; жив ощадно, а послїдна його воля вказує, що він нїколи не находив ся в грошевих клопотах. Полишив по собі маєток, крім дорогого урядженя помешканя, вартости около 3.000 долярів. Маєток розділив поміж кревних і знакомих. В листі до приятеля, повновласника послїдної волї, обоє висказали бажанє, щоби їх тїла спалити. В тім самім листї подає Штірґайм як причину спільної смерти невідрадне положенє: „Не маючи иншого виходу — пише він — переконали ся ми, що лиш одна смерть зможе нас увільнити від розпучливого положеня. Добре розваживши, постановили ми всї спільно вмерти".

Шваґер Штірґайма подає близше поясненє щодо невідрадного його положеня. Перед тижнем померла мати його жени, котру вона над все любила. Смерть матери мала так пригнобити Штірґаймову, що вона попала в нервовий розстрій і вимогла на мужеви спільну смерть.

—o—

АНТИІМІҐРАЦІЙНИЙ БІЛЬ В КОНҐРЕСІ.

ПОСЛЇДНА НАДІЯ В РІШЕНЮ ПРЕЗИДЕНТА.

Нинї приходить антиіміґраційний біль Бурнетта на повне засїданє конґресу. Щоби не проволїкати довго дебати над тим білем, ухвалено 7-годинний речинець на дискусію, призначуючи $3\frac{1}{2}$ години прихильникам, а $3\frac{1}{2}$ противникам сего білю. Провідником прихильників антиіміґраційного білю є сам Бурнетт; репрезентантом опозиції є конґресман Сабат з Ілїнойс. Сабат відбув специяльну конференцію в тій справі з президентом Вілсоном, представляючи йому лихі наслїдки деяких антиіміґраційних постанов, обнятих білем, для Злучених Держав. Вілсон не виявив нїякого власного погляду в тій справі, заявив однак, що перед ухваленєм білю кожда партія буде мати спромогу висказати свою гадку.

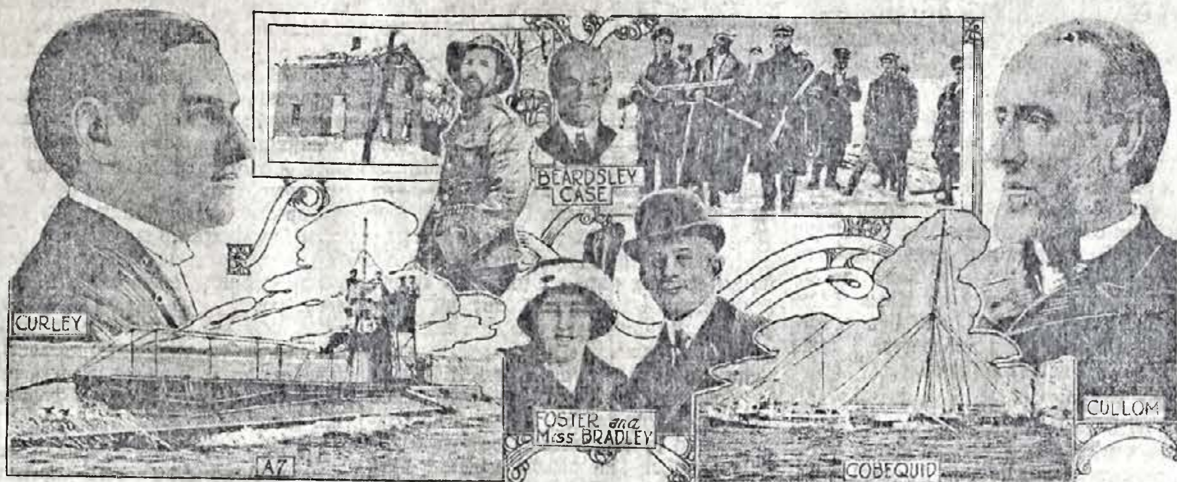
Сабат робить стараня заключити компроміс між кількома полїтичними партіями, на підставі якого злучені партії згодили би ся на всї постанови білю Бурнетта з пропущенєм клявзулї грамотности. Ухваленє антиіміґраційного білю Бурнетта в повній основі викликало би завзяту борбу і роздвоєнє в демократичній партії, що не осталоб би для неї без шкідливих наслїдків при найблизшій полїтичній кампанії.

Прихильники білю числять на повну побіду і зовсїм не думають заключати якийнебудь компроміс. Вони мають надію, що біль Бурнетта перейде як в палатї послів так і в сенатї значною більшостю голосів.

Нема отже нїякого сумнїву, що згаданий біль буде в обох палатах ухвалений.

Послїдна надія опозиції спочиває на президентї Вілсонї, котрий правдоподібно, як свого часу президент Тафт, заложить проти него своє вето (спротивить ся).

З ТИЖНЯ.

Едвард Бірделей, фармер з Сомердейл, Н. Й., піддав ся властям по однім тижні облоги в своїм фармерськім домі. Його хотїли увязнити за застрілене управителя інституції для убогих. Він представлений тут з своєю жертвою і з своїм домом, у якім забарикадував ся був з своїми 9 дїтьми; на образку видно також кількох із 50 депутатів, які були призначені до зловленя убійника. — Бувший сенатор Злучених Держав Кулом з Ілїнойс небезпечно занедужав. — Британська підводна лодка А-7 затопила ся в заливі Вайтсенд, Анґлія, з одинайцятьма офіцирами і моряками. — Пароплав „Кобквід" осів на мілинї в заливі Фунди; його пасажирів і залогу виратувано. — Делїля Брадлей, 16-лїтна дївчина з Ню Джерзи, яка утїкла з своїм працьодавцем, Йоільом М. Фостером, зістала зловлена в Мобіль, Ала., і вернула після того домів. — Посол Джеймс М. Курлей зістав вибраний майором міста Бостону.

НЕЗВИЧАЙНЕ УБІЙСТВО.

80-ЛЇТНИЙ СТАРЕЦЬ УБИВАЄ ЖІНКУ НА ЇЇ ВЛАСНУ ПРОСЬБУ.

Дня 21-го січня с. р. відбула ся розправа перед лавою присяглих судїів в Філядельфії. Просте, але дуже зворушаюче було зізнанє оскарженого, 80-лїтного старця В. Ебервайна, котрий признав ся до убійства своєї, о 15 лїт молодшої від себе жінки.

Тримаючись дрожачими руками поруча крісла, оповідав старець перед судом про нещасливий випадок. Жінка його була калїкою. Коли памятного дня він вертав до хати з дошкою в руках, побачив жінку, яка на пів мертва лежала на землї, упавши зі сходів. Він хотів візвати ратункове поготівлє, але вона сему спротивила ся. „Ти сам учини се!" — просила його жінка. „Зроби вже раз конець зі мною, се не буде нїяким гріхом". Старець глядїв на свою товаришку житя, яка вила ся в страшних болях, і сам подумав, що се справдї не було би гріхом, положити конець її терпінням. Умираюча жінка не переставала його молити о прискоренє смерти. „Тоді — оповідав старець — я не міг вже довше дивити ся на її муки, підніс дошку і вдарив її по голові. По кількох ударах жена вже не жила".

Суд видав вирок, сказуючий убійника на найнизшу кару т. є. на 7-лїтну вязницю.

—o—

ЗНАЧІНЄ РАДУ ДЛЯ ЛЮДСТВА.

15 МІЛЇОНІВ ДОЛЯРІВ НА ОСНОВАНЄ 20 ШПИТАЛІВ.

Дня 21 січня с. р. відбуло ся в Вашінґтонї засїдане комітету для гірництва в справі білю про рад.

Як відомо, рад має останїми часами дуже велике примінєнє в лїкарській штуцї, а передовсїм при лїченю рака. Злучені Держави належать до країв, які найбільше продукують сего дорогоцїнного первня. В Злучених Державах добувають рад з руди, званої карнотитом, яка находить ся в дуже великій скількости в стейтах Колорадо і Юта. Цїле своє запотребованє раду покриває Европа, імпортуючи його з Америки. Зайшла проте небезпека, що надто великий вивіз раду може бути получений зі шкодою для населеня Злучених Держав. Тому то згаданий законопроєкт (біл) про рад має на цїли ріжні законні постанови, які відносять ся до продукциї і до вивоженя раду за границю.

На засїданю комітету зложив один із його членів, Дж. Фланнери, в імени одного із пітсбурських мультимілїонерів, Гарри С. Фібса, заяву, після якої сей послїдний обовязує ся жертвувати 15 мілїонів долярів на основанє 20 шпиталів, в яких буде безкорисно лїчити ся рака при помочи раду.

Рівнож заявив Дж. Фланнери, котрого вважають першим знатоком в продукції раду, що нема найменшого страху перед евентуальною недостачею сего елементу, бо в самім стейтї Колорадо можна його випродукувати 5 разів більше нїж виносить запотребованє цїлого сьвіта. Після його гадки Злучені Держави не потребують більше як 200 грамів, котру то скількість він зобовязує ся випродукувати протягом 5 лїт по цїнї около 80.000 долярів за 1 грам.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ІВАНОВИ ФРАНКОВИ.

ПОВІДОМЛЕНЄ. В 21

Отсим подає ся до загальнего відома, що відділ 137 Р. Мол. Союза в Сиракюз, Н. Й., зістав виключений за неплаченє місячних вкладок з днем 1-го січня б. р.

Голов. Уряд Р. Мол. Союза.

ЖЕРТВИ НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

В послідних тижни надіслали жертви слідуючі Добродії:

Провіденс, Р. Ай. З нагоди Різдва займили ся колядою пп. І. Витязь, О. Болюх, М. Сьвідер і Н. Храпливий. Датки зложили: Н. Храпливий $1.25; І. Витязь, О. Рекрут, Т. Заходник, М. Вісюк, J. Роман, Д. Лободяк і В. Підгорецький по $1.00; Я. Рекрут, Н. Пелана, М. Мартинович, М. Сьвідер, А. Гуняк і В. Бридницький по 50 ц.; З. Пуш, П. Крохоровська, Й. Пліпка, С. Полотнянка, С. Романюк; М. Бережний, М. Мехман, Р. Наколівський, Н. Шпоновський, Н. Марчак, А. Бегейла, А. Чепіль і А. Стрижак по 25 ц.; Г. Фірманюк і П. Полотнянка по 15 ц.; Т. Слюсенська і П. Крутий по 10 ц. — Разом $15.00. З сеї квоти призначено на курси вечірної осьвіти для Тов. „Просьвіта" у Львові $4.00, на закупно квадр. метрів під український город $4.50, решту на фонд „Рідної Школи" **$6.50**

Гестінґс, Н. Й. З нагоди Різдва колядували на дохід прив. укр. гімн. в Рогатині слідуючі Добродії: Ст. Мерейко, Ів. Ганьошин, І. Михалишин, Н. Когут, І. Дропко, Ю. Ільків, Н. Швець і М. Федів, ч.ч. Р. Н. С. від. 12. Датки зложили: Н. Когут, І. Гриць і І. Головач по $1.00; М. Федів, І. Дропко, С. Скробала, М. Ганьошин, Ю. Ільків, І. Михалишин, І. Ганьошин, С. Кузимчак, І. Марків, О. Куйбіда і І. Пиндерецький по 50 ц.; І. Сторошка, П. Фридрик, І. Палиця, С. Борис, А. Гутвін, А. Цісопська, М. Колиба, Марія Керинка, Г. Файчак, С. Морайко, А. Воробель, С. Максимко, С. Сакін, Олена Ганьошин, Розалія Ганьошин, Юлія Квасьна, Ф. Коцур, Н. Швець, І. Гіктор і Н. Н. по 25 ц.; Т. Максимко і А. Осаковський по 20 ц.; Й. Мацура 15 ц.; І. Янчишин, І. Борна, Анна Малярчак, Марія Малярчак, Марія Бончак, Фавст Мел і Ф. Вільчинський по 10 ц.; І. К. 5 ц. — Разом **$14.80**

Мініс Ранс, Па. На товариських сходинах у п. Д. Поради зложили: Д. Порада і Я. Звіринський по $2.00; В. Кнігиницький, А. Бучак, Г. Кисіль, Т. Сушинський, І. Ганевич, І. Кульчицький Губік і Д. Салак по $1.00. — Разом **$11.00**

Канзас Сіти, Кан. На хрестинах у п. Петра Діахуха зібрав п. Петро Ярема дрібними жертвами $2.25 і від М. Ворівця 50 ц.; на мітінґу Бр. св. Володимира зібрав Максим Мокрицький $4.25. — Разом $7.00. По оплаченю коштів пересилки 10 ц. остає **$6.90**

Колрідж, О. Коляда членів 224 відділу Р. Н. С. для прив. укр. гімн. в Рогатині. Збіркою займили ся п. Николай Гевко. Зложили жертви: І. Крупка стар., Ф. Іванишин і П. Телеп по $1.00; Н. Савочка 75 ц.; В. Рупик 60 ц.; Г. Когут, Н. Хмарик, М. Поліщка, Я. Ладанишин, Н. Пінчак, Г. Сторошка, П. Смеречинський, С. Когут, Н. Смеречанин по 50 ц.; І. Кузьма 40 ц.; О. Тарган, В. Когут, Н. Гладик, М. Сорока, Г. Кривіцький, І. Шавінський, П. Гевко, Анна Спалінська, І. Цуприк, Н. Дяків, А. Яремко, М. Поліщка мол., І. Бальбір, П. Крупка, Анна Крупка, І. Крупка, Й. Магновський (Поляк), П. Когут, І. Гритяк, І. Шпірик і Г. Конщюх по 25 ц.; Ф. Гетра 20 ц. — Разом $14.70.

На весілю п. П. Крупки зібрано дрібними датками $1.50. — Разом $16.20, з того оплачене кошта пересилки 20 ц.; остає **$16.00**

Гов Кейв, Н. Й. Збірка переслана через п. Стефана Захарчука. Датки зложили: С. Захарчук і Х. Захарчук по $1.00; А. Лашта і М. Микитюк по 50 ц.; Петро Захарчук, дитина 25 ц. — Разом **$3.25**

Джерзи Сіти, Н. Дж. Даток на ювилейний дар зложив п. Василь Костецький **$1.00**

Ормрод, Па. З нагоди Різдва заняли ся пп. Гринько Патрайко, Гринько Ковбир і Василь Романишин „колядою на дохід „Рідної Школи". Жертви зложили слідуючі Добродії: С. Добиль і Т. Когутик по $1.00; В. Гой 75 ц.; В. Струк, Н. Кость, С. Бела, Н. Голубовський, П. Плечун, В. Кочевиш, П. Жеребан, Д. Фір, Н. Хомикевич, Т. Сибалевич, О. Вархола, Гр. Патрайко, В. Романишин і Г. Жовнір по 50 ц.; М. Кіт і Н. Климко по 30 ц.; М. Жовнір, А. Жовнір, М. Бойко, В. Романів, С. Дзюх, Марія Бовкун, М. Кішка, Н. Бовчак, Ф. Бенько, К. Баляс, Ю. Цап, Т. Стахів, Л. Боднар, С. Романишин, І. Романишин, Т. Жовнір, В. Занько, М. Паранычак, А. Філік, Катерина Коваль, В. Дота, І. Мацук, М. Лехкий, В. Гульчевич, М. Плечун, Д. Сима, А. Хиль, М. Козанчак, А. Будник, Д. Процанин, І. Петрик, Ж. Цюк, Л. Пела, М. Рах, І. Плечун, Т. Майхур, Й. Двуліт, І. Петрик, М. Пудило, М. Драбик, А. Стах, Ю. Коваль, М. Кочевиш, В. Драбик, Г. Двуліт, В. Лавкай, Н. Карпінець, І. Бурбик, М. Плакотуш, Д. Процайко, А. Муха, Ю. Піха, Рузя Хомикевич, М. Червінець, М. Решитар, А. Сих, М. Драбик, В. Фанок, Й. Бірнат, К. Радь, В. Сибіль, П. Бруцяк, А. Крупа, І. Ганич, Т. Радь, Д. Бабяк, Д. Бабяк, І. Бабяк, І. Брянка, М. Совка, В. Шмаркуцький, Г. Корбович і І. Мотко по 25 ц.; І. Кіт, Д. Бала, П. Марко, О. Теребецький і М. Сорокач по 20 ц.; дрібнійшими датками зібрано $7.42. — Разом $36.77. З сеї квоти видано на покрите місцевих видатків $6.77, прислано до редакції **$30.00**

Разом $89.45

З перенесеня (ч. 4) $147.09

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $236.54.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ В ІМЕНИ „РІДНОЇ ШКОЛИ" ЩИРЕ СПАСИБІГ!

Пригадка Адміністрації „Свободи" в справі присиланя жертв. — Отсим повідомляє ся П. Т. Суспільність, що в часописи будеть ся містити лише викази тих жертводавців, які посилають також і гроші на адресу нашої часописи. З огляду на брак місця будеть ся поміщувати поіменно лиш тих жертводавців, що зложили найменше 20 ц. на народну цїль. Гроші просить ся посилати почтовим моніордером або певними чеками, щоби ми не були паражені на евентуальні протести.

Рівнож просить ся о скілько можливо одну збірку призначувати на одну народну цїль, бо відтак треба кождій дотичній інституції подавати особи і квоти цілої збірки.

„ПРОСЬВІТНА КОМІСІЯ" II ПРАЦЯ І ПЛЯНИ.

Заходи видавничі.

Свого часу „Просьвітна Комісія" вислала свого відпоручника по американських кольоніях; та в коротці показало ся, що оден відпоручник не зможе обіхати всї кольонії на час, щоби до нового року зібрати відповідне число членів до „Американської Просьвіти". Головно нам ходило о те, щоб „Пр. Ком." близше зіткнулась з ширшими масами нашого народу, а з другої сторони, щоб з'орґанізувати членів до товариства „Просьвіта" в Америцї.

Чим на ширше поле закроюєть ся праця, тим здійснене її вимагає більшого часу. Так як з дитини, нїм виросте дорослий чоловік, або з маленького жолудя виросте дуб — то се возьме немалий шмат часу, так само і з працею „Пр. Ком." річ ся має, бо ми закроїли свою працю на широку скалю. Однак „Пр. Ком." не заперестала своєї працї і не тільки стало працює ту, в Америцї, але і в старім краю найвизначнїйші товариства і люди стали в ряди наших робітників.

Ми думали, що до Нового Року збереть ся в товариство „Просьвіти" хоч 5 тисяч членів; а тут, помимо щирих заходів наших відпоручників і самої „Пр. Ком." — ми заледво могли зібрати до 2 тисяч членів. Помимо того, „Пр. Ком." з Новим Роком розпочинає видавництво „просьвітних" книжочок що місяця для членів „Просьвіти Американської", а для молодїжи стала видавати ґазетку з образками; дальше буде працювати над видавництвом популярних книжок і відчитів. Відчити стало надходять до „Пр. Ком." і в коротцї також почнемо їх друкувати; ждемо тільки на надіслане образків до відчитів; також приготовлюють ся популярнї книжочки з ріжних відділів науки.

На 100 лїтний ювилей народженя Т. Шевченка вже друкуєть ся книжочка про великого нашого поета.

Що до шкільних справ, то буквар до друку зістав вже злагоджений, однак правдоподібно з друком букваря „Пр. Ком." здержить ся ще, а то з тої причини, що найновійшими часами заведено в початковій науцї зовсїм нову систему науки читаня. Отжеж, як би ми видали буквар на спосіб, який до сего часу учили дїтий читати і писати, то за рік, а хто знає чи не скорше, випадалоб нам наново переробляти буквар і новий видавати. Щоби уникнути непотрібних коштів лучше буде ще раз переробити буквар на найновійший спосіб і так його видати. Перша і друга читанка для американських руських шкіл є в сталій роботі і по виготовленю видрукуєть ся.

Для дїтий, як вже згадували, почавши від руського нового року „Пр. Ком." починає видавати місячну ілюстровану ґазетку, а наколи число передплатників збільшить ся, то ми постараємо ся видавати ґазетку для дїтий частїйше.

Що до видавництва загальних книжок, можемо з Вп. читачами подїлитись доброю новиною, що при помочи „Пр. Ком." д. Юл. Бачинський видав вже I том своєї історії Руси-України в Америцї і в коротцї надішле замовлений „Пр. Ком." транспорт книжок. З другої сторони при помочи „Українського Інформаційного Комітету у Львові", а також при помочи „Пр. Ком." д. Рафалович, оден з найбільших покровителїв Руси-України, хоч не Українець, видав історію України в анґлїйськім язицї. Отже-ж дві найбільше пекучі справи для нашого житя зістали вже полагоджені при помочи і заходах „Пр. Ком.". Як скоро транспорт згаданих книжок надійде, ми повідомимо про те ширший загал.

Наколи „Пр. Ком." підготує в значній части матеріял до друку окрім місячних книжочок і ґазетки для дїтий, ми розпічнем систематичне видавництво на ширшу скалю популярних наукових книжочок. В парі з тим забереть ся „Пр. Ком." до щирої працї над орґанїзацією Американсько-Канадійської Руси-України.

Орґанїзоване „Укр. Нар. Клюбів „Січ" і читалень „Просьвіти".

Перше ми мусимо більше поперти закладане просьвітних читалень разом з клюбами. До сего часу в слїдуючих місцевостях заложили ся просьвітні клюби і читальні: В Чікаґо істнує клюб з читальнею просьвітною і розвиваєсь дуже гарно. Має 6 кімнат, білярд, читальню і бібліотеку, кружок драматичний, хор, товариство ґімнастичне „Січ" і числить 100 членів. О скільки нам доносять, в Новім Йорку є також заложений клюб, де є два білярди і розвиваєсь дуже гарно. В Пітсбурґу також є заложений український клюб з читальнею „Просьвіти", з білярдом і рівнож розвиває ся знаменито. В Скрентонї, при „Новім Союзї" істнує клюб на взір чікаґовського і розвиває ся гарно. Сими днями в Олифантї, Па., закладаєть ся укр. клюб „Січ" з читальнею „Просьвіти".

Заложене на разї тільки кількох клюбів моглоб здаватись не одному, що то річ не значна і малої ваги; однак, найважнїйше є се, що початок зроблений і ми єсьмо певні, що в дуже короткім часї цїла Америка покриєть ся подібними клюбами і читальнями „Просьвіти".

В кождім новім дїлї найтяжше се є початок; найтяжше є рушити камінь з місця, а коли його зрушить ся — се вже легка річ що раз то далї його посувати вперед. Так само і в народній працї найтяжше є переконати людий, що якась річ є добра; а коли вже люди переконають ся, що щось є хосенне, тоді вони вже самі поведуть дальше добре дїло. Ми так певні того єсьмо, що клюби з просьвітними читальнями є єдиний можливий спосіб удержаня читалень по америк. кольоніях і, що се дїло вповнї удасть ся, що ми для тих клюбів і читалень друкуємо статути і книжочки, одну під заголовком: „Як провадити забави в клюбах", а другу: „Забавні, сьмішні декламації і монольоґи", бо задачею таких клюбів є не тільки просьвіщати, але дати своїм членам розумну забаву. Клюби сї не тілько повинні бути огнищем і осередком для всеї молодїжи, не тільки повинні бути огнищем „Просьвіти", але вони повинні стати товариством дружним, братерським, де би член члена не тільки морально, але і матеріяльно спомагав. Для того в статути клюбів і читалень ми вносимо параґраф, що обовязком кождого члена клюбу є старатись всїма силами вишукувати роботу для тих членів, котріб случайно оставали без роботи. Крім того, кождий член платить пр., 5 цт. місячно на фонд запомоговий для тих членів, котрі би случайно не зі своєї причини були в потребі матеріяльній. Фонд сей був би пожичковим фондом, і кождий член клюбу, котрий би в разї потреби випожичив собі пару долярів, мусїв би пожичену суму, коли дістане працю, звернути назад клюбови.

„Пр. Ком." хотїлаб з тих клюбів, получених з просьвітними читальнями, витворити з часом інституції на взір американських „У. М. С. А."*). Для того обовязком такого клюбу булоб також старати ся о будову свого власного дому, деб з'єднувалось все духове житє тої кольонії, серед котрої той клюб находив би ся. З часом всї ті клюби з читальнями просьвітними ми хотїлиб з'орґанїзувати в одно тїло в такий спосіб, що член клюбу, переїзджаючи на друге місце, брав би відпустку від приналежного клюбу і міг бути принятий в иншій місцевости до клюбу без всякого вступного як звичайний член.

Клюбам тим ми дали назву слїдуючу: **„Український Народний Клюб „Січ".** „Український Народний" назвали ми для того, бо клюб такий має гуртувати у себе всїх Українцїв без згляду на кордони і без ріжницї віри та полїтичних переконань. „Клюб" для того, що вказує товариство для забави і науки. Клюб такий має бути огнищем народним в місцевости, серед котрої він заложений. „Січ" — додали ми до назви клюбу раз для того, що то є найпопулярнїйше імя серед загалу нашого народу, а з другої сторони в „Січах" в старім краю єднає ся вся сьвідомійша молодїж, де вона становить немов би ядро народних мас. Так само через назву „Січ" ми хочемо і тутка з'єднати в „Клюбах Січових" всю американську молодїж, котра найбільше потребує приличного місця забави, січових вправ і просьвіти, а також і помочи їй як матеріяльно так і морально. Се все клюбові статути обіймають.

Поки на якій місцевости задля яких причин не можна буде відразу з'орґанїзувати клюбу зі всякими додатками, то ми цїлою силою візьмем ся до закладаня „Січей" і читалень „Просьвітних". З тих „Січей" і читалень „Просьвітних" з часом ми будемо старатись витворити „Українські Народні Клюби".

В старім краю як „Січи" так і „Читальні" мають зовсїм инакші потреби і вимоги, як тут в Америцї, для того і ми їх в відміннїйший спосіб будемо провадити і закладати.

Відозву до молодїжи в справах „Січей", „Читалень" та „Клюбів", „Пр. Ком." в коротцї видасть.

Орґанїзація полїтична.

Дальше „Пр. Ком." постановила собі за цїль з'орґанїзувати американську Русь-Україну на поли полїтичнім. Постаратись о те, щоби при кождім клюбі і читальні „Просьвіти" заложити школу ситізенів, де хтось з відповідних людий учив би членів як зістати горожанином американським. Се річ не малої ваги, і на ню наші проводирі до сего часу майже зовсїм не звертали уваги.

Не тільки без полїтичної орґанїзації ми не можемо мати ту, в Америцї, найменшого значіня, але що важнїйше, чоловік, котрий не є американським ситізеном, наколиб виїхав до старого краю, немав би права повороту, єслиб, пр., не умів читати і писати, або єсли-б він був слабовитий, або уломний, або старий, або не мав би відповідної суми гроший і много инших перешкод, які днеська ставлять еміґрантам. Всего того чоловік може уникнути, наколи він стане тутешним горожанином. Так само не ситізен — не має права стягати своїх кревних зі старого краю, єсли вони в чім не відповідають правам еміґраційним. Так само не має права купувати на довший час пропертів нерухомої власности. Дальше, по многих кольоніях наші люди що до числа переважають другі народности, однак не мають вони анї жадного свого урядника, анї жадного значіня в тїй кольонії, а се єдино для того, що вони не суть горожанами сего краю. Сю хибу постановила „Пр. Ком." усунути.

До сего часу Русь Американська жила не тільки майже зовсїм окремим житєм від старого краю, але поєдинчі кольонії і на сїй землї не мали між собою найменшої звязи. Анї старий край, анї ми тут про себе нїчого не знали, анї інтересували ся одні другими. І хоть істнували запомогові товариства, ось такі як „Р. Н. Союзи", „Соединенія" та „Общества" — лучности не тільки між Українцями-Русинами взагалї не було жадної, але навіть не було звязи анї духової анї полїтичної між самими членами тих орґанїзацій. Доперва засноване „Пр. Комісії" при старім Союзї само собою витворило течію нового житя що до лучности і то не тільки серед американських Русинів, але також між старим краєм, т. є. Галичиною, Закордонною Україною, Канадою та укр. кольоніями в Сполучених Державах. Нїхто не має понятя, яка то оживлена корреспонденція ведесь між нашою „Пр. Ком." і старим краєм. І не тільки поодинокі люди заінтересувались нашим житєм, але майже всї важнїйші товариства в старім краю висилають своїх представників на загальні наради, в котрих вони радять над справами американської Руси-України і її „Просьвіти". Дійшло до того, що на однім засїданю тих зборів піднесено гадку заложити з представителїв всїх виднїйших товариств, інституцій і редакцій часописий сталий комітет при товаристві „Просьвіта" у Львові, котрий би займав ся виключно справами американськими і зносив ся стало з американськими Українцями.

На відворіт, нам належало би заложити відповідний комітет на американській землї, до котрого би ввійшли представники всїх українських товариств. Задачею такого „Центрального Українського Народного Комітету" на американській землї було би:

1. Витворене полїтичної орґанїзації.

2. Стояти в тїсних зносинах з полїтичними орґанїзаціями нашої старої вітчини по обох боках кордону.

3. Інформувати американську пресу про історію нашого народа і про наш нарoд взагалї, його житє і стремлїня.

4. Закладати полїтичні клюби (горожанські) тут в Америцї для здобутя полїтичного значіня в новій вітчинї.

5. Устроюване полїтичних віч і народних сьвят.

Справи економічні.

Остаєсь єще одна праця для „Пр. Ком.", котру вона вправдї від давна має на думцї, однак не могла до сего часу на ширшу скалю розвинути, а іменно справа, котра дотикає економічного і матеріяльного житя наших кольоній. Маємо позакладати по всїх кольоніях позичково-будівляні банки, до заложеня котрих не потрібно майже жадного капіталу, а потрібно лиш одного інтелїґентнійшого чоловіка, котрий би умів провадити дуже поєдинчий систем банкових книжок. Система сих банків полягає на тім, що люди сходять ся, вибирають з поміж себе предсїдателя, касієра і фінансового секретаря. Комітет той інкорпорує себе в дотичних властях на певну суму, пр. на $500,000.00 (пятьсот тисяч). Сума, на яку інкорпоруєть ся таке банкове товариство, є вільна від оплати, отжеж кошти інкорпорації є дуже малі. По заінкорпорованю дотичний уряд продає шери (акції) в той спосіб, що кождий член закупляє пр. акцію за $100.00, а платить 25 ц. тижнево до каси. Акцій кождий член може тілько собі взяти, кілько він хоче по 25 ц. платити тижнево. Сплата йде тижнево так довго по 25 цит., поки не сплатить ся $100.00 т. є. за одну акцію, долучивши до того складений % (процент). Звичайно такі серії продасть ся що три місяцї і акція звичайно з процентом доданим виплачуєть ся по 6 роках. Отжеж єслиб хтось хотїв по 6 роках зложити собі $1000.00, той мусїв би собі закупити 10 акцій і платити за них по 25 цит. від акції т. є. $2.50 тижнево. Гроші зложені членами т. є. акціонерами уряд при помочи експертів випожичає членам на перші гіпотеки т. є перший „морґедж" і тільки на нерухому власність.

Нечлен, котрий пожичив з такого банку гроші, а не мав своїх зложених, тим самим, що пожичає, стає відразу членом того банку, бо мусить тижнево сплачувати тільки разів по 25 цит. за акцію, кільки він соток пожичив в банку, долучаючи до того 6%. Єсли член має зложені гроші в банку, то може або вибрати цїлковито свої гроші, кілько їх зложив в банку по 25 цит. на тиждень платячи, з процентом малим, або може випожичити свої гроші і їх наново сплачувати до банку. В сїм разї є тільки та ріжниця між тим, що не мав гроший в банку, а тим, що мав, що процент в банку йому числить ся від тих гроший, які він виймив зі свого рахунку, а платить він тільки малий % від гроший, які він вижичив. Гроші т. є. 25 центівки, які він далї платить, додають ся йому до капіталу, який він вибрав з банку.

Наколи по 6 роках він виплатить свої акції, то тогди або може вибрати гроші з процентом, котрий нераз виносить до 10% від ста (залежить се від обороту грішми), або може лишити в банку і банк буде йому платити процент звичайно 6% від ста.

Отже, як бачите, банки такі надзвичайно піднесли би ощадність серед наших людий і в значній мірі причинили би ся до піднесеня економічного добробуту та набуваня нерухомої власности, як лотів, домів, фарми і т. д. Се сказати булаб більше льокальна праця на поли економічнім „Пр. Комісії" серед нашого народу.

Але на тім спиняти ся не повинно, а розвинути економічну працю ширше, котра би полягала:

1. В заснованю в найголовнїйших портах еміґраційних домів.

2. Отворене бюра посередництва праці, як при еміґраційних домах, так і в кождій кольонії з окрема.

3. Отворене правної канцелярії.

4. Бюра пересилки гроший і аґенції корабельних карт.

5. Засноване книгарні укр. книжок, щоби достарчити духову страву на цїлу Америку.

Стипендії.

Належить ще на сїм місци згадати, що „Пр. Ком." дотепер видала стипендії отсим молодим українським студентам на побиране науки: д. Теодору Лата з Валпарайзо, Інд., $100.00, котрий студіює технїчні науки; д. Степану Висовському з Ансонії, Конн., $100.00, котрий студіює науки в бізнес каледж; д. Іванови Стричко з Вайтінґ, Інд., $50.00, котрий побирає науку в гай скул; д-ні Пелаґії Вовк з Водервліт, Н. Й., $100.00, котра ходить до бізнес каледж. Крім того постановила видати ще д. Александрови Бурцїнови з Макаду, Па., $100.00, котрий хоче вчити ся на учителя. Иншим петентам, котрі звернули ся за стипендією до „Пр. Ком.", не ухвалено певної суми стипендиної, позаяк переписує ся ще з ними для точного зібраня інформацій що до дотичних шкіл, в яких мають побирати науки, а також о вияснене становища матеріяльного їх і їх родин.

Просьвітна Комісія.

*) Се є інституції сполучені в одну орґанїзацію, спеціяльно призначену для молодих християнських людий, щоби дати їм науку, просьвіту, розумну розвагу спеціяльно для своїх членів.

РОДИМЦЇ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА!

КАЛЄНДАР.

СІЧЕНЬ.

н.ст.	Дні	РУСЬКІ СЬВЯТА	с.ст.
29	Ч	Поклін оковам сьв. Петра	16
30	П	Антонія Великого	17
31	С	Атанасія і Кирила	18
1	Н	Січень. 32. по Сош. о Закхеї	19
2	П	Евтимія Великого	20
3	В	Максима і Неофіта	21
4	С	Тимотея і Анастазія	22

НОВИНКИ.

З Америки.

— Концерт руської банди в Шамокін, Па. В неділю вечером, дня 18 с. м., відбув ся в церковній галї в Шамокін другий річний концерт місцевої руської банди. Програма складала ся з двох частий, а всїх точок було 12.

Одна з шамокінських анґлійських часописий пише про сей концерт так: „Велике число любителів музики, що зібрали ся послухати праці музикантів, були цілковито вдоволені добірною програмою і кождий відіграний кусник дуже щиро оплескували та приневолювали банду до осібних наддатків. Найбільше подобала ся публиці 6-та точка програми п. н. „The Possum and the Coon" (комічний кусник) і 11-та точка „A Hunting Scene" (дуже гарна річ ізза ріжних мисливських афектів). На найбільше признане заслугує дірiґент банди А. Й. Дік, який не жалував часу і труду, щоби повірену собі капелю допровадити до її теперішного цвитучого стану".

Шамокінська банда числить, окрім свого управителя, 23 членів (не вчисляючи нових учеників) і є правдивою прикрасою не тільки міста Шамокін, але й цілої околиці.

Згадуючи осьтут за сей славний шамокінський концерт, котрим одушевляють ся навіть родовиті Американці, мимоволі приходить нам на гадку отсе питане: А коли то нині наші громади підуть слідами громади шамокінської?...

— Удержавлене телефону і телеграфу. Генеральний постмейстер Злучених Держав виготовив проєкт на викупно телефону і телеграфу на власність держави. Він доказує на підставі дуже точних обчислень, що удержавлене телефону і телеграфу принесе користь не лише державі але і суспільности. Держава осягне користь через отворене для себе нового жерела доходів; вона буде однак і в можности обнизити дотеперішні належитости за телефон і телеграф о яку третю часть. Телеграфічні і телефонічні компанії підносили надзвичайно високо свої ціни, через що терпить чимало торговля і промисл.

Після проєкту генерального постмейстра капітал на викупно телефонів і телеграфів виносив би, около 250 міліонів долярів. Кошти удержаня і контролю телеграфічних і телефонічних урядів були би в порівнаню з коштами приватних компаній значно нижші, бо нові уряди можна би злучити з урядами почтовими.

Новітній проєкт, як рівнож резолюції, які відносять ся до удержавлення телефону і телеграфу, віддано до полагодженя комітетови для почтових справ, котрий має виготовити цілий проєкт і предложити його конґресови.

— 1.280 національних банків приняли нову систему. Новий правительственний акт про федеральні резерви принято з видимим одобренєм. 1.280 національних банків приступили ся вже до нової системи. Із стейтів Нової Анґлії зголосило ся 106 банків, із східних стейтів — 314, із полудневих стейтів — 280, із середно-західних — 419, із західних — 109, із стейтів на побережу Великого океану — 52. Тільки стейти: Арізона, Флорида і Невада не висказали ще наміру до приняти нової системи.

— Вік президента Вілсона в секундах. Девятнацятьлітний математик з Рочестер, Н. Й., І. А. Гембел, повідомив президента Вілсона, що він вираховав, що минулої суботи в саму пів ніч президентови минуло рівно 1,800,489,-600 секунд. Се число є подільне без решти через 13. (Президент Вілсон вродив ся в пятницю). Послідний факт заінтересував молодого математика найбільше, але сам президент не має тепер часу займати ся своїми власними „мілярдами"; у него під пору богато клопоту з тростами правдивих міліонерів. З тої причини він навіть не старав ся приняти обчисленя Гембеля.

— Торговля живим товаром в Злучених Державах. Після дослідів, зібраних адвокатом Веніямином Бахрахом з Шікаґо, до Злучених Держав привозять кождого року понад 2000 женщин, якими заповнюють ся ряди проституток. Сотки мужчин по більших містах удержують ся виключно із заробітків своїх жертв. Деякі з них дуже маючі. Книги, найдені в домі одного недавно арештованого великого „імпортера" французьких женщин, показують, що за послідний рік він „заробив" собі 102 тисячі долярів. Шікаґо є одним із найбільших центрів сеї торговлї.

— 30 днів арешту за неправдивий алярм. В Ню Йорку дуже часто лучає ся, що алярми огневої сторожі є у великій части неправдиві. Статистика алярмів і пожарів вказує, що майже половица алярмів є фалшива. Є люди, що мають вже якесь замилуванє до такої „роботи". Послїдної суботи один панок, Джан О'Нейл, три рази взивав на дармо огневу сторожу. Коли вже четвертий раз алярмував, приловив його поліємен і віддав на поліцію. Тут засуджено його на 30 днів вязниці.

Зі старого краю.

— Уконституоване Народного Комітету. На послідним засїданю Народного Комітету дня 3. с. м. нововибраний Тісніший Народний Комітет уконституовав ся в слїдуючий спосіб: голова др. Кость Левицький, заступники голови: др. Евген Петрушевич, Іван Кивелюк і о. Тит Войнаровський; секретарі: др. Степан Баран і др. Льонгін Цегельський; касієр Ярослав Витошинський, контрольор Юліян Січинський. На внесене о. Войнаровського вибрано комісию парляментарну, в якої склад війшли: др. К. Левицький, Кивелюк, др. Петрушевич, о. Войнаровський, др. Баран і др. Цегельський і яка має відбувати засїданя що тижня та полагоджувати біжучі справи та справи нетерплячі проволоки. На внесенє д-ра Цегельського рішено відбувати засїданя нового Народного Комітету що два тижні, а не що тижня як доси.

— Арештоване москвофілів. У звязи з мармороським процесом арештовано в Чернівцях братів Ґеровських, їх маму і сестру та учителя Цуркановича і студента Ґеллера. Їх обжалують ся о державну зраду при помочи русофільської пропаґанди. Ґеровські є внуками москвофільського аґітатора Адольфа Добрянського.

— Поділ Австрії. Французька часопись „Птіт Републік" з 26 с. м. оголосила дещо з антиавстрійської політики підчас балканської війни: Дня 10 червня 1913 р. Румунія і Сербія підписали тайну умову, на підставі котрої мали розпочати воєнну акцію проти Австрії на случай, коли би вона хотіла підпирати Болгарію в її змаганях.

Часопись оповідує, що про сю тайну умову знала також Німеччина і Росія, які ладили ся на случай невдачі Австрії сягнути по свою пайку. Німеччина мала забрати Чехію і німецькі краї Австрії, Росія Галичину, Сербія Боснію, Герцеґовину і Дальматію, а Румунія Буковину і Угорщину по ріку Тису.

Доси не появили ся ніякі урядові заперечення зі сторони інтересованих держав, длятого належить вважати відомість подану через французьку часопись за правдиву.

— Австрія ставить нові форти. Військовий заряд Австрії виготовив законопроєкт, після якого жадає від правительства 70 міліонів корон на будову фортів в полудневій Боснії.

Ґрунти ліцитують, нарід пухне з голоду, сотки тисячів втікає за границю, щоби спасти ся від смерти — а держава будує нові форти, купує нові гармати...

З широкого сьвіта.

— Розбите „пулю". На конвенції перевозових товариств в Парижи, яка відбула ся дня 22 с. м., тов. Гамбурґ-Америка Лінія не взяло участи. З днем першого лютого розпічне ся конкуренційна борба між новим „пулем" з одної сторони, а Гамбурґ-Америка Лінією з другої.

Ся послїдна не приступила до „пулю" з тої причини, що инші товариства не хотіли їй признати жаданого проценту пасажирів.

— Величезний страйк в Льондоні. З Льондону доносять, що дня 26 січня с. р. оголосили провідники поодиноких робітничих юній поклик до своїх членів, взиваючи їх до загального страйку. Около 100.000 людий візьме в нїм участь. Передовсїм є інтересовані будівельні робітники, монтери, столярі, малярі, слюсарі і т. п.

Робітничі союзи постановили розширити страйк на цілу Анґлію. В Льондоні, де зачато будови коштом 50 міл. долярів, будівельні робітники не зявили ся вже до праці.

ГАШЕНЄ ПОЖЕЖІ ПІДЧАС МОРОЗУ.

Photo by American Press Association.

Недавно вибухла була велика пожежа в Монтреалї, Канада. Термометер вказував 27 степенів нижше зера, а натиск води у водопроводах був дуже незначний. Пожарники мали отже незвичайний клопіт із зльокалізованєм огню. На нашім образку видно згарища величезного маґазину, що коштував один міліон долярів. Сей будинок виглядав по огни як величезна ледяна палата. Коли полумінь потухла, то виливана на згарища вода сейчас замерзала. Приставлені до стїн драбини були також покриті ледом і виглядали наче великі сопли, звисаючі з будинку. По угашеню пожежі всї пожарники були покриті з гори до долу грубою верствою леду.

— Наслідки лютої зими. Доносять, що в Італії і Франції настали небувалі морози. Навіть в полудневих провінціях тих держав доходять морози до 30° Ц. (22° Фаренгайта) понизше зера. Великі снїги і довготреваюча студінь дали ся чимало в знаки неприготованому і непривикнувшому до сего населеню. Лучає ся богато випадків, що люди замерзають на смерть. Поїзди ходять дуже неправильно; на деяких лініях зелїзничий рух зовсїм устав.

В многих місцевостях середної Франції появили ся по селах і загородах цілі тїчні зголоднілих вовків, які кидають ся на людий і худобу. Власти зарадили в тих околицях спеціяльне полюванє, щоби охоронити мешканців від смерти перед розлїлими вовками.

— Чотири братя є рівночасно ґенералами. В німецькім війську в Баварії є рівночасно чотирох братів в чиннїй військовій службі і займають становища ґенералів. Є се сини бувшого військового полковника Шоха, який належав до найвизначнїйших офіцирів німецької армії. Свому батькови завдячують сини військове вихованє і карієру.

— Атентат на німецького наслїдника престола. Дня 20 с. м., коли німецький наслїдник престола, Фр. Вільгельм, мав всїдати до автомобілю, кинув ся на него нечайно якийсь чоловік. Вартуючий жовнїр прискочив на час і ударом повалив напасника, почім його арештовано.

На поліції зізнав він, що має 26 літ, називає ся Леопольд Соломон і є з фаху кравцем. Рівнож додав, що є братом архикнязя і що хотів просити його о поміч. Поліція є переконана, що має до дїла з божевільним чоловіком.

— Підпис наймолодшого сина німецького цїсаря на вексли. Вже від довшого часу ходила чутка між берлінською аристократією, що син німецького канцлера Бетман-Гольвеґа жиє понад стан і спричинює чималі клопоти батькови. Ось недавно тому банк в Дрезнї предложив канцлерови до заплати вексель, виставлений на квоту 50.000 марок, підписаний через його сина і наймолодшого сина цїсаря, Йоахима. В перший хвилї думав канцлер, що підпис сина цїсаря є підроблений. Небавом однак переконав ся, що цїсаревич, який є великим приятелем його сина і оба разом відбувають студії на університеті, підписав дїйсно вексель, щоби охоронити його від лихварських довгів.

Очевидно канцлер сейчас викупив вексель, що забрало половину його річної платнї. Син канцлера є звісний з веселого житя серед жінок з берлінського півсьвіта.

— Англійський великан. В Бат, в Анґлії, звертає тепер на себе загальну увагу двайцятьлітний молодець Фридрих Кемистер, родом з Льондону. Він високий нї менше нї більше а два метри 35 центиметрів, ширина його грудий виносить метр і 25 центиметрів, легко досягає до висоти трох метрів і 75 центиметрів, а люльку може запалити до лїхтарнї на улици міста Бат. Руки його від суглава до кінця пальців довгі 27 центиметрів. Без найменшого зусиля хватає він на фортепіяні 16 тонів, а довжина розпростертих його рамен виносить два метри і 45 центиметрів. Кемистер є дуже музикальний; на однім співацькім виступі в клюбі здобув загальне признанє. Його батько також великий, але нормальнo, бо високий на 1 метр 83 центиметрів; його мати висока на 1 метр 60 центиметрів.

— Страшний вчинок матери. Вдова по робітнику Францішка Рекова в Бжесові (в Чехії) повісила ся в своїм мешканю. Біля неї лежали мертві на земли її два сини, 7-ми і 8-лїтний. В полишенім листї виєсняє Рекова, що жила з дїтьми в крайній нуждї. Не могла найти нїякого виходу, тому рішила ся відібрати житє собі й своїм дїтям. Як причину свого нещастя подає лїченє її мужа знахоркою, від якого він і помер в падолистї м. р.

— Незвичайна жертва. Один з мешканців Берлїна дарував містови 5 міліонів марок на заложенє і удержанє лїсової школи для хлопців.

— Замерзли. Недалеко двірця московсько-курської зелїзниці в Чекіно замерзло на поли семеро людий.

— Чоловіколюбне діло. Брюксельський промисловець Соловей пожертвував міліон франків на поширенє просьвіти в робітничій верстві.

Революція в Мексику.

В справі Мексика.

Вашінґтон, 23 січня. Президент Вілсон визначив на день 26 січня конференцію членів комітету для справ заграничних. На дневнім порядку буде мексиканська справа.

Гуерта хоче втікати?

Вера Круз, 25 січня. Один із федеральних кораблїв, що стоять в порті Вера Круз, приготовляє ся до далекої подорожи. Заладовано великі запаси живности і більші суми гроший. Заходить підозріне, що сей воєнний корабель має помагати Гуертї в утечі з Мексика, а іменно має його відвезти до Гавани на острові Куба.

Зміна в полїтиці Злучених Держав.

Вашінґтон, 26 січня. На заповідженій конференції в справі Мексика зайшла значна зміна в полїтиці Злучених Держав. Відпоручник Злучених Держав для Мексика, Лінд, предложив в загальних нарисах критичне положенє Гуерти. Стараєм Злуч. Держав буде намовити Гуерту до уступлення і передання президентури Фр. де ля Бара. Натомість Гуерта мав би обняти головну команду над цілою федеральною армією. На підставі ведених переговорів в тій справі з визначнїйшими Мексиканцями показує ся, що ґен. Каранца радо згодив би ся на покінченє братоубійчої війни, але рішучо противлять ся сему ґен. Вілля і братя Запати.

Мексиканські дезертири.

Ель Пазо, Текс. 26 січня. Мексиканські жовнїри, які находять ся на території Злучених Держав в Форт Бліс, одержали від мексиканського правительства мабуть послїдну платню в кводі $5.00 на голову.

Після реляцій американського полковника, Фридриха Перкінса, удержують Злучені Держави понад 5.000 мексиканських підданих, в тім 4.000 жовнїрів-дезертирів. Між ними находить ся 6 ґенералів, 28 офіцирів і 204 підофіцирів.

Рішаючий крок Злучених Держав.

Вашінґтон, 27 січня. Ходить чутка, що міністерство війни зарядило мобілїзацію кількатисячного корпусу, зложеного з військових моряків. Корпус сей має бути на кождий зазив готовий до походу на столицю Мексика.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City. N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3. 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі“, Редакція не відповідає.

Хто викликує борбу?

IX.

Ми сказали в попереднім числї, що „Думки на часї“ осягнули здебільша свою ціль, бо отворили очи великій частині нашої американської суспільности. Між тими, що станули по стороні народа, найшли ся також усі ті наші сьвященики, які не солідаризувались з політикою еп. Ортинського і його невеличкої кліки.

В ч. 18 „Свободи“ (з 4 мая 1911) находить ся характеристична як на ті часи стаття, яка ще й доси не стратила своєї актуальности. Задля тої актуальности ми перепечатуємо її тут в цілости, бо думаємо, що вона ще й тепер пригодить ся неодному нашому читачеви...

Ось та стаття:

Що воно таке?

Читаю передовицю з послідного числа „Свободи“ тай дивом дивую ся. Що воно таке? Що стало ся нашим духовникам? Чого вони вчіпили ся „Свободи“ і її редактора? Чим спроневірила ся „Свобода“ свойому напрямови і за що її так шкалює „Душпастир?“

Я не розумію ся на висшій політиці, але догадую ся своїм хлопським розумом, що наше духовеньство (не всьо! — Ред.) передумує засдно над тим, як „освободити ся від своєрідної брутальности звиродніли́х рідних братів, робітників-гайдамаків“ (гл. статю „Зійшов на пси“ в 50 ч. „Свободи“ з 15. грудня м. р.). Чи з самого Риму чи може тільки з Філядельфії, повіяв що-йно якийсь ультра-клерикальний вітер і наше сьвященьство взяло ся нищити не на жарти всїх „гайдамаків“, до котрих — дивним дивом — зачислили і деяких урядників Р. Н. Союза.

„Душпастир“ забирає ся здусити одною жменею редактора „Свободи“, але чому він не скаже ясно, в чім властиво сей редактор провинив ся? „Душпастир“ взиває американських попів єднати ся в один гурт і спільними силами викинути „сей пустий, бундючний буфон поза тин!...“ „Душпастир“ сіє бурю, взиває своїх однодумців до анархії, а не знає, або в своїм засліпленю знати не хоче, що така „борба“ може скінчити ся для него самого дуже трагічно... Бо до чого властиво стремить орган нашого Владики з своїми босвими кличами? Чи він думає, що коли редактор „Свободи“ опинить ся на бруку, то вже тим самим усі союзовці підуть, наче безглузда череда, за голосом чорних круків?... Ні, „Душпастир“ не обдумав гаразд сумних наслідків його теперішної акції. Нарід піде за „Свободою“, бо вона є його органом, бо вона обстоює народні права і боронить нарід перед махінаціями несовісних чи засліплених гробокопателів. Нехай „Душпастир“ ставить шибеницю для всїх, нелюбих йому „моральних нуль“, нехай глузує здорово з теперішного „прецеди“ Р. Н. Союза, але — я певний — на тій шибениці повисне він сам із своїми редакторами й дописувателями, а „зненавиджений за щось-то „прецеда“ остане любимцем народа, хочби тільки за те, що не дав легкодушно маєтку Руського Народного Союза в... непевні руки.

І як то швидко перeминає людська вдячність... Теперішні урядники Р. Н. Союза, включаючи між них і редактора „Свободи“, розпинали ся до послїдної хвилї за „Душпастирем“ і його видавцями та редакторами, а тепер удостоїли ся за се всїлякого глузованя та кпин. „Сильні міра сего“ побачили, що сї урядники не хочуть віддати народнього майна під попівський омофор, і давай кирпити та взивати всїх і вся в похід проти „спроневірившихся“ одиниць. І думають сердешні отцове, що увесь русько-американський нарід, прочитавши горячий зазив в „Душпастирі“, возьме зараз дручки та молоти в сильні, жилаві руки і піде походом аж гень до McAdoo та Jersey City спасати захитавший ся клерикальний прапор... Та дарма! — Піде один „прецеда“, настане другий — може ще більше „неблагонадьожний“. Наженуть одного редактора, прийде на його місце ще більш „моральна нуля“, ще більший „гайдамака“... Не в тім річ, хто стоїть під пору на чолї нашої орґанізації, а в тім, що ті осоружні нашим „еґомосцям“ „прецеди“ та „моральні зера“ зроблять доброго для загального добра, для добра тих „фольків“, що то за своєю пазухою виrріли поганих гадів, які їх тепер болючо кусають. Бо се нечувана деинде річ, щоби ті наші „попи-аристократи“, яких батьки не ріжнили ся нічим від простого пересічного робітника, стануть свому менчому братови на карк і, сягнувши рукою по його кервавицю, кричали йому в ухо: „Дай, або видру!“

Менї доводило ся говорити з деякими нашими духовниками про теперішню ситуацію на американській Руси. Трохи не кождий пан-отець запевняв мене з усею рішучістю, що висші духовні круги і усе духовеньство бажає народови добра і тільки передумує над тим, якби поліпшити незавидну долю працюючого люду. Суєслови, лицеміри! В чім лежить се народне добро? Чи може в читальнях та школах? — А де вони? де ті наші інституції народні, що суть заборолом нашої безталанної долї? Де наші руські школи, бурси, читальні, аматорські кружки та хори, народні доми, спілкові крамниці, еміґраційні приюти і т. н. народне добро? У нас лише задовжені церкви і сильно просперуючі корчми — от увесь наш національний доробок!... А хто сьому причиною, як не ви, редактори та приклонники бундючного „Душпастиря“? Вам захотіло ся дістати в свої руки Руський Народний Союз? А богато заслуг положили ви около розвою сього Союза? А хочби ви навіть придбали йому сотки або й тисячі членів — то чи маєте моральне право розбивати тепер сю одиноку щиро-народну орґанізацію? Cui bono? В якій цїли ви се робите? На що гоните воду на чужий. ворожий нам млин?

Ви скажете, що не ви тому винні, а „гайдамаки“. Неправда ваша! Члени Р. Н. Союза були завсїгди добрими християнами й вірними та щирими католиками, але ніхто з нашого духовеньства не називав їх доси „гайдамаками“, яке то слово є у вас синонїмом простих різунів, душогубів. Аж прийшли поміж нас „новомодні апостоли“, більш панські від самого папи, і кинули в очи народа тяжку зневагу, непростиму обиду. Тьфу! Яка погань!...

І довго воно так буде? Довго наш нарід зносити-ме кирпню псевдокатоликів з під стягу „Душпастиря“? Чей наш нарід не такий то вже слїпий та глупий, щоб не побачив на власні очи та не зрозумів своєю простою душею, що дорога, на яку ведуть його деякі наші горді та засліплені духовники, веде прямо у безвихідну пропасть.

Написав я сї стрічки не так собі з „гайдамацької“ злоби, як се може декому здавати ся, але на пересторогу всїм моїм нещасливим родимцям, до котрих кличу громовим голосом: х т о м а є у х а, щ о б с л у х а т и, н е х а й с л у х а є! а х т о м а є н е з а м к н е н и й р о т, н е х а й г о в о р и т ь!..

Приятель народа.

В 20 ч. „Свободи“ (з 18 мая 1911) находить ся цікава стаття одного з наших сьвящеників п. н. „Голос на часї“. Автор сеї статї бере в оборону „Свободу“ і її редактора перед напастями о. Spectator-а (редактора „Заокеанської Руси“), поміщеними у великоднім числї „духовної“ ґазети „Душпастир“, і говорить між иншим таке: „Я уважаю, що „Свобода“ виповняє цілком свою задачу як слїд, і в злуці з Р. Н. Союзом, як його орган, стоїть на сторожи прав свого народа і церкви“.

На адресу о. Держируки говорить автор таке: „Питаю Вас, зелененький Отче Редактор „Заок. Руси“, звідки взяли ся ті численні парохії і богаті церкви, які неодному з наших сьвящеників сілью в очі, які дають удержанє і сьвященикам (нігде правди дїти) і нашому руському Епископови? Чи не заложили їх ті брацтва Союза, котрий тепер, вже й так розбитий, хотять до решти розбити „Заокеанською Русь'ю?“

Дописуватель-сьвященик говорить при кінци своєї статї ось що:

„Думаю з моєї сторони, що більшість сьвящеників згодить ся з моєю гадкою. Ось яка вона:

„1) „Душпастир“ хай остане ґазетою чисто релїґійною, позволю навіть і на се: полємічною, але тільки щодо віри і її доґматів, як се пристоїть на орґан Епископа.

„2) о. Держирука, єсли хоче конечно (хиба для бізнесу) видавати ґазету, то нехай тримає ся програми, зачеркненої в першім числї „Заокеанської Руси“, тільки нехай не воює нечесними средствами, як в тім числї сказав. Єслиж о. Держируцї поручено з гори видавати „Заокеанську Русь“ в тім дусї, то нехай назве „Заок. Русь“ додатком до „Душпастиря“.

„3) „Р. Н. Союз“ не закладало ся для якоїсь кліки, але для народу, отже і народним в цїлім того слова значінию має остати, і до розбитя його щирий народовець, навіть і піп **не допустить**, хотяйби йшов проти волї власти своєї“.

Будучність Австрії.

Росія випирає Австрію з Балкану.

Коли в 1878-ім роцї на берлїнськім конґресі визначувано нові границї балканських держав, славний нїмецький дипльомат Бісмарк перепер свою волю, щоби Австрії віддати під управу три балканські провінції: Босну, Герцеґовину і Новобазарський санджак. Тодї князь Бісмарк сказав виразно, що Новобазарський санджак має бути для Австрії дорогою до Солуня, значить, що Австрія на будуче мала старати ся задержати на все заняті провінції, а крім того здобути західну часть Балкану з пристанню в Солуни на полудни. І дійсно сею наукою Бісмарка переняли ся австрійські політики та цїлу свою увагу звернули на Балкан. Над Еґейським морем в Солуни бачили вони будучність наддунайської монархії.

Але в тім захваті рожевою будучностю Австро-Угорщини не бачили вони роботи російських політиків, а ся робота була звернена на розвіянє австрійських мрій. Росії ходило передівсім о те, щоби замкнути для Австрії дорогу до Солуня. Перший крок в сїй справі зробив у 1908-ім роцї тодїшний російський міністер заграничних справ Ізвольський. Він звернув ся хитро до тодїшного австро-угорського міністра заграничних справ ґрафа Еренталя (вже покійного) з буцїмто приязною радою, щоби австрійський цїсар проголосив анексію Босни й Герцеґовини, заявляючи притім, що Росія на се згодить ся, як тільки Австрія віддасть Туреччинї малий вузкий пасок землї, себто Новобазарський санджак. Ґраф Еренталь приняв сю раду і постарав ся, що все стало ся по волї його російского дорадника. А пан Ізвольський того тільки хотів, бо за одним махом замкнув австрійську дорогу на полудне до Солуня.

Тепер ходило ще Росії о те, щоби сю дорогу замкнути раз на все, та щоби цїлком виперти Австро-Угорщину з Балкану. Міністер Ізвольський взяв ся дальше переводити сї пляни. Самий зрік ся уряду міністра заграничних справ і пішов на становище амбасадора в Парижи, а на своє місце поставив свого ученика Сазонова і разом з ним взяв ся за дїло. Передівсїм оба старали ся помогти балканським державам приготовити ся до війни з Туреччиною. Особливо Ізвольський старав ся в Парижи о позички для Болгарії, Сербії і Греції на воєнні приготованя.

Прийшов 1912-тий рік. В лїтї того року під опікою Ізвольського заключили балканські держави: Болгарія, Сербія, Греція і Чорногора спільний союз, а в осени вже зачали всї чотири союзники війну з Туреччиною і по роцї побили її та розібрали поміж себе майже усї турецькі землї в Европі разом з цїлим шляхом австрійським до Солуня та із самим Солунем.

Осьтак Росія осягнула вже майже цїлком свою цїль та майже зовсім виперла Австрію з Балкану поза Дунаєм. Теперішний австро-угорський міністер заграничних справ ґраф Берхтольд як міг так ратував австрійські впливи на Балканї, але ледви всчів вратувати його західне побереже, з якого утворено независлу Альбанію. Ґраф Берхтольд тїшив ся, що вона буде підпорою Австрії, а тимчасом вона тягне більше до Італії, яка вправдї належить до союза з Австрією, але Росія має до неї більше довіря нїж Австрія.

Ясна річ, що по такім вислїдї балканської війни можна сказати ґрафови Берхтольдови, що потерпів невдачу на Балканї, хоч наразив Австрію на пів міліярда корон на воєнні приготованя. Але пан Берхтольд не хотів признатись до невдачі. І недавно в делеґаціях у Відни чванив ся успіхами. Казав він, що Австрія дальше має велике значінє на Балканї, бо має там ще союзницю Болгарію (яка по другій балканській війнї озлобила ся на Росію, що її не підперала), дальше має давну вірну союзницю Румунїю і вкінци сама таки Австро-Угорщина має свої провінції на Балканї, отже сама є також балканською державою.

Та не довго тїшив ся ґраф Берхтольд сими успіхами, бо небавом вони стались невдачами. Заходом російського амбасадора в Парижи Ізвольського оголошено в тамошній ґазеті „Temps“ тайний договір між Сербією і Болгарією під покровом російського царя, який вони заключили перед війною, а в якім зобовязались взаїмно дати собі військову поміч проти Австрії.

— Такого союзника маєте, пане ґрафе? — питали ся часописи ґрафа Берхтольда. На се він відповів, що тепер Болгарія змінила ся, відносить ся ворожо до Росії і навіть старав ся для Болгарії о позичку та потїшував публичну опінїю союзницею Румунією і старав ся віддячитись їй приязним трактованєм Румунів на Угорщинї.

Але тепер знова розвіялись і ті надії.

Петербурський дневник „Новоє Время“ (ч. 13.565 з 28. грудня 1913 р.) оголосило тайний договір між Румунією і Сербією з 23. червня 1913 р. (перед другою балканською війною), в якім обі держави зобовязали ся на 10 лїт попирати себе взаїмно військовою силою проти Австро-Угорщини, а навіть присягли ся на розбір Австрії, бо визначили в умові, що Румунїя має старати ся приєднати для себе Румунів, а Сербія Сербів з Австро-Угорщини, очевидно на те, щоби колись загорнути їх під своє панованє. Поміч до сього має дати Росія, бо в договорі виразно говорить ся про опіку російського царя.

По оголошеню сього тайного договору бачить Австрія, що втратила навіть свою давну союзницю Румунїю, яка разом з Росією плянує усуненє Австрії з Балкану, бо має охоту на її землї на Балканї, а навіть і поза Балканом.

А що-ж вкінци остання приятелька Болгарія? Ось довідуємо ся з московської ґазети „Утро Россіи“, що і вона вертає ся під опіку Росії. Ся часопись доносить у дописи зі Софії, що російський уряд хоче погодити Болгарію зі Сербією та з Грецією і наклонює Сербію та Грецію, щоби віддали Болгарії більшу часть здобутих македонських земель та знова заключили союз. Від себе крім того обіцює Росія дати Болгарії півміліярдову позичку. Дальше пише та часопись, що всї балканські держави до того склонні і небавом може се дасть ся перевести в дїло.

Що-ж лишить ся для Австрії на Балканї?

Покищо її власні території, а як так дальше піде, то хто знає, що і з сими її землями станеть ся.

Чому Австрія уступає перед Росією?

Сила кождої держави у відношеню до других держав полягає тільки на власній внутрішній силї, а внутрішна сила опирає ся на економічнім добробутї, на добрім війську та на настрою горожан, значить, чи вони привязані до своєї держави і готові віддати за неї своє житє і майно, чи нї.

А власне Австро-Угорщина не має такої сили і тому серед инших держав щораз більше тратить значінє. Економічного добробуту в Австро-Угорщинї нема; в останних роках показує ся в тім напрямі величезна недостача. Військо має добре, але тільки підчас мира, бо підчас війни приходить ще ся третя вимога — настрій горожан; від сього настрою більше залежить побіда нїж від вишколення вояків у воєнній штуцї. Все у війнї перемагає та сторона, котра іде в бій сьміло, з надлюдським завзятєм і посьвятою. А такого настрою корисного для побіди серед горожан наддунайської монархії власне нема. А нема тому, бо народи Австро-Угорщини невдоволені з неї і ненавидять її. Керманичі Австрії за десятки лїт своєї політики вміли тільки довести її горожан до економічної нужди та до безграничної ворожнечі. Нема одного народа в Австро-Угорщинї, який би не водив з другим смертельної боротьби. Ся боротьба шкодить не лише народам, але вводить розлад та ослабленє до цїлої монархії. Ненависть поневолених народів виростає не лише проти других народів-гнобителів, але і проти цїлої монархії. І се творить просто небезпеку для монархії Габсбурґів.

Але керманичі Австрії сього або не бачать або не хотять бачити. Натомість пильно слїдить за сим російське правительство і старає ся причиняти ся до розстрою австрійської держави. Вольну небезпеку викликує воно передвсїм на те, щоби Австрію нищити економічно. Серед нашого народа, серед Чехів, Поляків і Сербів піддержує перекупством москвофільство і бунтує їх не йти на війну проти Росії. Вкінци старає ся російський уряд за всяку цїну не допустити до згоди між австрійськими народами. В Чехії, сповняючи службу Росії, не допускають до згоди з Нїмцями чеські радикали, а в Галичинї тесаме роблять вшехполяки. (Потвердила се петербурська ґазета „Новоє Время“). І так іде в Австрії щораз дальше і щораз то до гіршого. Росія сподїває ся, що скоро дійде до упадку Австрії і вона загорне її часть, бодай сї землї, де живуть Українцї, щоби їх московщити.

(Конець буде).

П О С Ь В І Д К А.

Ч. 11. Львів, дня 2. січня 1914.

До Хвальної Редакції „Свободи“ в Джерзи Сіти.

Отсим маємо честь донести, що ще 14. грудня м. р. отримали ми від Хвальної Редакції $208.75, або 1017 К і 50 сот. з припорученєм розділити сї гроші на виборчий фонд, бурсу в Сяноцї, українські ґімназії в Рогатинї і Збаражи та на осередний фонд „Рідної Школи“. Суму повисшу розділили ми після бажаня Хвальної Редакції.

Дякуючи сердечно за стільки разів оказану прихильність Хвальної Редакції для „Рідної Школи“, особливож дякуючи дуже за останну підмогу, остаємо

з глубоким поважанєм,

КРАЄВИЙ ШКІЛЬНИЙ СОЮЗ У ЛЬВОВІ.

Ів. Кивелюк, Л. Сальо.

КВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Провіденс, Р. Ай. З коляди (огол. на стор. 2), якою заняли ся Добродії І. Витязь, Г. Болюх, М. Сьвідер і Н. Храпливий, жертвовано на закупно квадр. метрів ч. 33559, 29473, 27263, 26148 і ½ 26147	$4.50
З перенесеня (ч. 4)	20.00
Разом	$24.50

ЖЕРТВИ НА КУРСИ ВИСШОЇ ОСЬВІТИ ДЛЯ ТОВ. „ПРОСЬВІТА“ У ЛЬВОВІ.

Провіденс, Р. Ай. З коляди (огол. на стор 2), якою заняли ся Добродії І. Витязь, Г. Болюх, М. Сьвідер і Н. Храпливий, жертвовано на повисшу цїль $4.00

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКО-РУСЬКУ БУРСУ В ГОРЛИЦЯХ.

Джемейка, Н. Й. На хрестинах у п. Івана Париляка зібрав п. К. Кирчів з Джерзи Сіти $5.15

Честь і слава Добродіям Жертводавцям!

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

з присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Вол. Кнїгиницького, відбудуть ся в біжучім і слїдуючім місяци в отсих місцевостях.

Січень 1914

29-го в Лойдел, Па.
31-го в Алтуна, Па.

Лютий 1914:

1-го в Монессен, Па.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

з присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Дм. Андрейка, відбудуть ся в біжучім і слїдуючих місяцях в отсих місцевостях:

Січень 1914.

31-го в Едвардсвіл, Па.

Лютий 1914.

1-го в Олифант, Па.
2-го в Джесуп, Па.
4-го в Лопез, Па.
5-го в Берніс, Па.
7-го в Сейр, Па.
8-го в Елмайра, Н. Й.
10-го в Акрон, Огайо.
12-го в Лейквуд, Огайо.
13-го в Лорейн, Огайо.
15-го в Клївленд, Огайо.
17-го в Марбелгед, Огайо.
19-го в Балтімор, Огайо.
21-го в Гемтрамк, Міч.
22-го в Дітройт, Міч.
24-го в Голлестон, Інд.
26-го в Вайтінґ, Інд.
28-го в Іст Гемонд, Інд.

Особиста свобода.

(Пише Л. Н. Гамерлінг, голова „Американського Стоваришеня Чужомовних Часописий").

Мілїони людий прибули з Европи до Злучених Держав — до країни свободи. Се було сповненєм їх мрій, аби вести статочне житє, гідно людського єства, закладати домашні огнища, виховувати родини чистим і чесним способом, уживати волі, обмеженої пановане[м] кляс і ухилити ся перед вічно грозячим маревом убожества.

Переважна частина сих людий осягнула свої мрії, бодай у значній степени. З пересічного числа многі подарило ся вийти з великими успіхами. Вони творять тепер велику часть справдішного американського народа. Що наші безграничні степи перемінили ся на урожайні поля, а наші немічні міста зробили ся діяльними варстатами й торгами — се заслуга чужих уроженців і їх потомків.

Заохочені бажанєм поліпшеня економічного биту, вони були також одушевлені високими ідеалами людської свободи. Прибувши сюди з отвертим умом і з бажанєм більшої свободи, вони були готові приняти американські ідеї і стали ся через те правдивими Американцями. Їх діти не ріжнять ся нічим від дітий давнїйших американських поселенців, а навіть стали ся лїпшими через задержанє богато добрих прикмет, походячих із старого краю.

Новійші імігранти принесли з собою богато звичаїв і уподобань з їх старокраєвих домів. В переважній части їм дозволяєть ся тут практикувати їх старі привички без ніякої перешкоди. Сї звичаї і обичаї додають їм охоти до житя і позволяють кождому уладити своє житє так, як йому найдогіднїйше.

Дуже богато родовитих Американців глядять на ті звичаї з духом правдивої толеранції, а навіть з інтересом, і у великій мірі захоплюють ся ними самі та в значній части собі їх присвоюють.

Від якогось одначе часу приняла ся тут тенденція, щоби накинути загальні форми гадок і звичаїв меншости, яка не симпатизує з широким духом толеранції і невинної радости житя. Хитрими маніпуляціями, безнастанним публиковане[м] своїх тенденцій і точною організацією сим „убійникам веселости" пощаланило виробити собі вплив на ріжні галузи правительства, хоч вони числом дуже невеличкі.

Особистій свободі грозить серіозна кріза. Її вороги сконцентрували свою силу покищо на т. зв. квестії трунків.

Ніхто з нас не скаже, що квестія трунків є ідентична з квестією індівідуальної свободи. Ідея свободи є за широка, щоби її можна було обмежити сею чи якоюсь иншою подібною квестією. Та помимо сего не дасть ся заперечити, що через махінації противників квестію трунків поставлено на чолї борби про особисту свободу, а їх стараня сконцентрували ся під пору на сім пункті. Коли вони побідять у сїй першій битві, тоді певно вийдуть на сьвітло денне більш серіозні напади на свободу. Через те всї приятелї свободи повинні напружити всї свої сили, щоби відбити перший удар наласників. Не допустивши їх до побіди, приятелї свободи мати-муть ту сатисфакцію, що побороли способи і плани, які противлять ся американським звичаям.

Напад на свободу розпочав ся невеличким способом і на льокальну скалю. Наперед виступлено проти публичних гостинниць і проти виробляваня та продаваня алькогольічних напитків по селах, місточках і містах. В деяких случаях, у мало залюднених стейтах, маючих іза того мало міст, [illegible] сальонів, а на ділі розходить ся тут о [illegible] бізнесу трунками, а за тим і [illegible] алькогольічних напитків.

Та тепер, коли вороги свободи почули ся сильними, [illegible] на цілій лінії. Всї свої зусиля вони сконцентрували тепер на Вашінгтоні і [illegible] загальної прогибіції на цілу Америку. Осінньої весни їм удало ся переперти через конгрес закон, забороняючий перевожуване алькогольічних напитків з одного стейту до другого. [illegible] конгрес, яка була достатня перемогти вето президента Тафта.

Тепер вони старають ся перевести в конгресі дві резолюції до поправок конституції Злучених Держав.

Резолюція сенатора Воркса з Каліфорнії домагає ся приневоленя поодиноких стейтів, аби вони приняли до конституції Злучених Держав поправку, якою заборонено виріб і імпортоване дестильованих спіртів скрізь по Злучених Державах, з виїмком хиба до механічних, наукових і медичних цілей. Ся резолюція не відносить ся виразно до заказу уживаня мусуючих напитків, як вино і пиво, але сенатор Воркс не завагав ся сказати, що [illegible]

Резолюція посла Річмонда П. Гобсона з Алабами має таку саму ціль, а говорить ся у ній так:

„Параграф 1. Продажа, виріб і імпортоване на продаж напитків заключаючих алькоголь є на завсіди заказані в Злучених Державах і у всіх територіях підлягаючих юрисдикції сеї країни".

Маємо отже перед собою змагане запровадити прогибіцію для цілої держави через конституцийну ухвалу і тим способом [illegible]

Так як досі, то прогибіція була майже безпредметова, а головною причиною сего була та обставина, що ті, котрі хотіли уживати алькогольних напитків, спроваджували їх собі з инших стейтів. Як прогибіція буде загальна, то [illegible] напитків, буде знищена.

З сего не можна заключати, що будемо напитків не можна вже буде нігде дістати. [illegible] загальної прогибіції без міри збільшить ся, то збільшить ся тимчасом і незаконна продукція заказаних напоїв.

Чи загальний прогибіційний закон дасть ся перевести [illegible] се ще велике питаня. Приневолене до сего закона [illegible] відповідних урядників, що буде мабуть [illegible] сьми правительство, а коли ми розважимо теперішні трудности [illegible] у тих дистриктах, де алькоголь гонять крадькома серед ночи, і де само населеня сприяє прогибіції, то що буде діяти ся скрізь по цілій державі, як заведеть ся силою закон, який не є в гармонії з бажанєм більшости народа?

Окрім того люди робити-муть собі напитки дома, як се робило ся тоді, коли сї річи не були ще на степени промислу. Таким робом ми вернемо ся до напитків дуже лихої вартости, нечистих і нездорових, як се було у старих часах. А хто може покласти межу між тим, що чоловік вине у своїм домі, а між тим, що він дасть яко почастунок свому приятелеви?

Нехай ті люди, що живуть по великих містах і у залюднених стейтах, не думають, що вони вже безпечні, коли запротестують проти прогибіції. Поправка до основного закона перейде, коли за нею заявить ся три четверті части стейтових леґіслатур. Се значить, що коли 36 стейтів приймуть сю пропозицію, вона станеть ся частиною конституції. Колиб навіть всї густо залюднені стейти відкинули її, то і так ще лишить ся доволі велике число, щоб її перепертп. Є, наприклад, десять стейтів, яких загальне залюдненє виносить менше ніж стейт Ню Йорк. Вони мають десять голосів у тій справі, а Ню Йорк має лиш один голос.

Маючи перед собою таку небезпеку, треба всім поступовим людям згуртувати ся разом і підприняти активну діяльність у публичних справах сеї нації. Ще раз кажемо, що безнастанна чуйність є ціною свободи.

Чи ті, що ще доси вірять в американські прінціпи, обудять ся в час, аби відбити удар?

Іван Німий, родом з Черча, пов. Рогатин, має літ 22, середнього росту, жонатий, перебував через близько півтора року в Елїзабет а виїхав звідси вже около 4 тижні, має в Herkimer, N. Y. родину тата і брата; можливо що знаходить ся в Herkimer. 5—6

Хтоби про него знав або чув просить ся донести на адресу:
ЯКИМ ЗАПОТІЧНИЙ
117 Wall St., Elizabeth, N. J.
[illegible] 810.

Позір! Новина! Позір!

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО ДО КІНЦЯ!

Рідкість, якої ще не було в Р. Н. Союзі в Америці! Кождий член організації повинен користати з сеї нагоди!

КОЖДОМУ ЗВІСНИЙ РІЗДВЯНИЙ ЗВИЧАЙ В АМЕРИЦІ. З НАГОДИ РІЗДВЯНИХ СЬВЯТ І НОВОГО РОКУ — ОДНІ ДРУГИМ РОБЛЯТЬ ТАК ЗВАНИЙ „CHRISTMAS PRESENT", А ПО НАШОМУ: РІЗДВЯНИЙ АБО НОВОРІЧНИЙ ДАРУНОК. - - - - - -

ВІДВОРОТНА СТОРОНА ДАРМОВИСА.

Сего року Руський Народний Союз бажає зробити різдвяний і новорічний дарунок тим членам, котрі на се заслужать. Таку річ годі купити собі на плейзі, а не дістанеш її у великім місті по склепах (сторах). Таких предметів не продають, а Р. Н. Союз дасть за дармо кождому членови Р. Н. Союза і то під дуже догідними услівями.

Ось тут є поміщені образкі, котрі представляють: прегарний дармовис до зиґарка і шпильку до краватки.

Шпилька золота з вирізаним написом Р. Н. Союза в скороченю. Дармовис є двоякого рода: бронзовий і срібний, на прегарній скірці із стриженим волосом.

Дармовис є кольорований тревалими фарбами (емалїований). Він представляє герб галицької Руси-України і відзнаку Р. Н. Союза, а довкола має напис: „В нагороду за щиру працю організаційну 1914 р." На відворотній стороні є дві руки дружно сплетені і напис в українській і англійській мові: „В лучности сила".

Шпилька має вартість $1.00, але такої шпильки не дістанете в ніякім сторі за ті гроші. Дармовис з бронзу має вартість $2.00, а срібний $3.50. Але таких річий ніхто не продає за гроші в Р. Н. Союзі. Кождий член дістане сї річи даром, коли на се заслужить. Що треба робити, аби заслужити собі на сей рідкий і прегарний дарунок? Прошу уважати!

Кождий член Р. Н. Союза, котрий придбає ТРИ нові члени до Р. Н. Союза від 1. січня до 1. марта 1914 р. дістане в дарунку золоту шпильку.

Хто придбає ПЯТЬ нових членів до Р. Н. Союза від 1. січня до 1. марта 1914 р., дістане в дарунку бронзовий дармовис.

Хто придбає ДЕСЯТЬ нових членів до Р. Н. Союза від 1. січня до 1. марта 1914 р., дістане в дарунку срібний дармовис.

Імена членів, котрі придбають відповідне число нових членів до Р. Н. Союза або в инший спосіб прислужать ся добрим ділом для розвою Р. Н. Союза в Америці, будуть записані (окрім сих дарунків) в „Золотій Книзі" Р. Н. Союза. Про сю книгу буде небавом мова на сторінках нашої часописи.

Щоби нашим членам помочи заслужити собі на сей прегарний памятковий дарунок, подаємо понизше спосіб і інформації, як організувати нових членів до Р. Н. Союза в Америці.

ЯК ОРҐАНІЗУВАТИ НОВИХ ЧЛЕНІВ?

Кождий член Р. Н. Союза, котрий хоче орґанізувати нових членів і в той спосіб заслужити собі на памятковий дарунок та рівночасно стати ся діяльним членом Р. Н. Союза, має зголосити ся до місцевого секретаря Р. Н. Союза свого відділу і має взяти собі відповідне число чистих деклярацій. Коли вже член буде мати в своїх руках деклярації, має піти по гавзах, або при роботї, забаві і т. п. і вписувати нових членів до Р. Н. Союза на деклярації. В тих місцевостях, де нема еще відділу Р. Н. Союза, старати ся заложити новий відділ до Р. Н. Союза. По інформації, як орґанізувати новий відділ — пишіть до гол. предс. на адресу: Mr. D. Kapitula, Box 565, McAdoo, Pa., або до гол. рекордового секретаря: P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

На деклярації можна вписувати кождого здорового Русина або иншого Славянина без ріжниці віроісповіданя, мужчину чи женщину, котрі могуть стати членами Р. Н. Союза згідно з § 204 стат. Р. Н. Союза і котрі не перевисшають 45 літ житя.

Член, котрий виписує деклярації новим кандидатам в члени Р. Н. Союза, має взяти від новоприступаючого кандидата чи кандидатки вступне після літ, як приписує отсей параґраф Р. Н. Союза:

§ 207. Кождий кандидат, хотячий вступити в члени Р. Н. Союза, має заплатити відділови для Р. Н. Союза і кожде товариство, котре вносить просьбу о приняте, має заплатити Р. Н. Союзови за кождого члена приступаючого на ціле посмертне (кляса А) при відписуваню деклярації або просьби о приняте, вступне після слідуючої табелї:

За члена від 21 до 30 літ	$0.50
За члена 31 літ	0.75
За члена 32 літ	1.00
За члена 33 літ	1.25
За члена 34 літ	1.50
За члена 35 літ	1.75
За члена 36 літ	2.00
За члена 37 літ	2.25
За члена 38 літ	2.50
За члена 39 літ	2.75
За члена 40 літ	3.00
За члена від 41 до 42	3.50
За члена від 43 до 45	5.00

Члени на половину посмертного (кляса Б) платять таке саме вступне як і члени на ціле посмертне.

Окрім вступного належить побрати від новоприступаючого члена еще отсї належитости (§ 208 Р. Н. С.): за грамоту 25 ц., за відзнаку 75 ц., за книжочку до вписуваня місячних вкладок 10 ц.; крім сего всякі инші належитости, яких вимагає місцевий відділ.

З новим кандидатом треба піти до доктора, а доктор має оглянути нового кандидата і виповнити лїкарське сьвідоцтво, як приписують §§ 209 і 267 статута Р. Н. Союза. Член, котрий приєднає до Р. Н. С. нового кандидата, має підписати ся на лїкарськім сьвідоцтві за сьвідка і бути присутним у доктора.

Коли вже так деклярація буде цїлковито виповнена, член має віддати виповнені деклярації і зібрані гроші місцевому орґанізаторови Р. Н. Союза (котрим є місцевий секретар Р. Н. С.) дотичного відділу.

Коли уже то все готове, місцевий орґанізатор (секр.) віддає на слідуючім мітинґу свого відділу деклярації враз із вступним і иншими вкладками від новозорґанізованих кандидатів предсїдателеви відділу до евентуального принятя зголошених кандидатів. По одобреню і принятю нових членів, секретар відділу втягає кандидатів в книгу метрикальну а їх деклярації відсилає враз з розметом до гол. фінансового секретаря Р. Н. Союза. Імена тих членів, що занялись орґанізованєм нових членів до Р. Н. Союза, місцевий секретар має вписати на відповіднім блянкеті, котрий буде висланий до кождого відділу Р. Н. Союза в Америці Гол. Урядом. На тім блянкеті треба докладно виповнити імена членів і кілько котрий член зорґанізував нових кандидатів. Так виповнений блянкет (друк) треба заслати по першім марті 1914 р. до Гол. Уряду Р. Н. Союза на адресу: P. O. Box 76, Jersey City, N. J. По отриманю сего блянкету Гол. Уряд Р. Н. Союза вишле кождому членови таку нагороду, на яку він собі заслужив.

На сім місци просить ся місцевих секр. і орґанізаторів Р. Н. С., щоби заняли ся сею справою і заохотили своїх членів до праці в місяцях: січни і лютім 1914 р. Єсли котрому секретареви забракне деклярацій, нехай сейчас напише до гол. рекордового секретаря, а той, що буде треба, — вишле.

Тож до праці, П. Т. Члени Р. Н. Союза! Потрудіть ся трохи для добра рідної орґанізації і руського народа в Америці!

Желаємо Вам доброго успіху у Вашій щирій праці! Най не буде одного члена в Р. Н. Союзі, котрий не заслужив би собі на сю памятку, на сей новорічний дарунок!

ДМ. КАПІТУЛА,
гол. предс. Р. Н. Союза.

МИХ. УГОРЧАК,
гол. рекорд. секр. Р. Н. Союза.

С. ЯДЛОВСЬКИЙ,
гол. фінанс. секр. Р. Н. Союза.

А. ШАРШОНЬ,
гол. касієр Р. Н. Союза.

B 23

Касове справозд. Р. Н. С.

за місяць грудень 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.	Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	419.85	117.	82.94	234.	70.16	306.	24.07
2.	111.60	118.	13.44	235.	53.81	307.	21.36
3.	201.92	119.	17.50	236.	14.48	308.	26.19
4.	53.31	120.	94.10	237.	84.26	309.	22.03
5.	116.00	121.	154.48	238.	33.81	310.	78.75
6.	71.50	122.	66.95	239.	106.26	311.	13.87
7.	219.61	123.	75.12	240.	24.58	312.	53.68
8.	72.96	124.	105.72	241.	15.94	313.	36.60
9.	167.65	125.	25.19	242.	27.61	314.	16.35
10.	139.22	126.	62.68	243.	21.26	315.	7.40
11.	54.48	127.	104.44	244.	26.22	316.	34.25
12.	112.71	128.	23.23	245.	87.93	317.	39.73
13.	51.69	129.	69.31	246.	57.11	318.	55.03
14.	169.67	130.	52.63	247.	65.75	319.	32.46
15.	62.68	131.	36.25	248.	107.30	320.	23.46
16.	332.71	132.	44.69	249.	49.36	321.	8.13
17.	33.70	133.	123.31	250.	179.18	322.	15.21
18.	40.75	134.	47.45	251.	51.04	323.	31.75
19.	66.10	135.	107.65	252.	46.39	324.	22.39
20.	136.00	136.	77.61	253.	59.45	325.	80.73
21.	36.35	137.	20.79	254.	29.70	326.	41.56
22.	21.98	139.	37.50	255.	41.60	327.	56.27
23.	118.75	140.	73.16	256.	21.15	328.	23.65
24.	27.50	141.	71.59	257.	26.06	329.	36.25
25.	71.98	142.	74.57	258.	29.92	330.	50.96
26.	33.75	143.	87.20	259.	65.48	331.	41.75
27.	88.31	144.	18.44	260.	93.73	332.	36.46
28.	387.11	145.	31.25	261.	51.10	333.	16.46
29.	161.71	146.	25.11	262.	14.51	334.	8.86
30.	133.46	147.	91.36	263.	16.88	335.	27.50
31.	20.59	148.	26.98	264.	41.25	336.	24.50
32.	48.75	149.	55.94	265.	85.95	337.	29.08
33.	346.25	150.	9.94	266.	46.25	338.	74.07
34.	27.50	151.	35.76	267.	32.19	339.	47.83
35.	66.50	152.	73.25	268.	63.45	340.	31.32
36.	71.41	153.	50.99	269.	40.00	341.	40.84
37.	106.98	154.	82.25	270.	43.44	342.	31.37
38.	146.90	155.	141.73	271.	48.08	343.	16.25
39.	101.11	156.	27.35	272.	45.88	344.	27.83
40.	97.75	157.	125.50	273.	38.25	345.	41.75
41.	50.94	158.	36.46	274.	49.25	346.	11.25
42.	163.28	159.	44.16	275.	105.94	347.	28.44
43.	36.00	160.	67.22	276.	106.26	348.	19.90
44.	15.75	161.	59.15	277.	41.26	349.	28.60
45.	51.53	162.	123.20	278.	77.40	350.	30.57
46.	203.75	163.	33.60	279.	32.50	351.	13.22
47.	95.77	164.	14.25	280.	25.35	352.	11.67
48.	130.88	165.	112.63	281.	33.75	353.	28.75
49.	30.25	166.	65.00	282.	99.50	354.	22.93
50.	21.11	167.	54.80	283.	39.80	355.	24.50
51.	52.50	168.	89.17	284.	14.96	356.	31.98
52.	21.94	169.	57.50	285.	16.33	357.	20.00
53.	197.55	170.	71.31	286.	31.15	359.	24.23
54.	26.82	171.	17.19	287.	22.50	360.	37.41
55.	167.06	172.	55.50	288.	42.39	361.	23.44
56.	57.27	173.	33.75	289.	48.20	362.	15.31
57.	64.80	174.	35.00	290.	24.38	363.	28.39
58.	129.61	175.	63.01	291.	20.36	364.	21.01
59.	37.71	176.	33.79	292.	70.42	365.	53.81
60.	11.68	177.	21.50	293.	67.71	366.	28.00
61.	126.98	178.	30.00	294.	41.47	367.	37.28
62.	22.92	179.	99.15	295.	40.41	368.	30.55
63.	86.10	180.	36.25	296.	47.74	369.	36.83
64.	43.64	181.	9.69	297.	29.48	370.	20.13
65.	107.92	182.	95.10	298.	45.00	371.	19.64
66.	63.65	183.	36.67	299.	62.40	372.	19.90
67.	19.48	184.	67.50	300.	97.75	373.	18.08
68.	20.00	185.	76.25	301.	71.73	374.	15.92
69.	33.08	186.	57.19	302.	25.00	375.	34.55
70.	149.49	187.	83.31	303.	23.60	376.	35.25
71.	41.25	188.	115.66	304.	63.85	378.	65.70
72.	115.27	189.	29.48	305.	28.96		
73.	17.14	190.	24.23				
74.	18.25	191.	60.00				
75.	33.75	192.	70.33				
76.	69.62	193.	43.60				
77.	29.10	194.	74.65				
78.	298.30	195.	23.75				
79.	21.90	196.	60.00				
80.	46.25	197.	85.25				
81.	58.75	198.	36.98				
82.	99.01	199.	57.39				
83.	17.73	200.	32.83				
84.	29.69	201.	32.72				
85.	262.23	202.	18.44				
86.	46.25	203.	40.16				
87.	42.12	204.	39.20				
88.	15.91	205.	29.83				
89.	13.75	206.	50.22				
90.	46.25	207.	48.17				
91.	139.37	208.	54.48				
92.	104.48	209.	129.00				
93.	23.75	210.	28.68				
94.	47.74	211.	28.88				
95.	107.19	212.	52.50				
96.	128.75	213.	61.06				
97.	26.25	214.	28.68				
98.	46.25	215.	27.71				
99.	150.97	216.	56.25				
100.	23.34	217.	69.38				
101.	9.88	218.	67.71				
102.	119.61	219.	82.70				
103.	19.00	220.	35.12				
104.	165.89	221.	109.46				
105.	36.18	222.	167.74				
106.	149.31	223.	95.44				
107.	58.23	224.	55.98				
108.	166.81	225.	124.46				
109.	79.23	226.	35.73				
110.	33.65	227.	91.95				
111.	76.90	228.	31.25				
112.	24.59	229.	181.07				
113.	59.10	230.	88.45				
114.	77.75	231.	76.25				
115.	46.25	232.	42.44				
116.	40.50	233.	24.51				

„Свобода" на капітал і процент 123.63

Прихід за місяць грудень єсть 23.242.57

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Антоні Мирас, Дітройт, Міч.	1.000.00
Анні Шаршонь, Шамокін, Па.	1.000.00
Петрі Солтис, Лансфорд, Па.	500.00
Юрію Гудак, Джесон, Па.	1.000.00
Івані Градош, Гомстед, Па.	1.000.00
Івані Стаґович, Мт. Кармел, Па.	1.000.00
Андрію Кривіцький, Централія, Па.	500.00
Михайлі Бойко, Ню Брітен, Конн.	1.000.00
Теодозії Маркевич, Пітсбурґ, Па.	1.000.00
Гриньку Дзюба, Елізабеть, Н. Дж.	1.000.00
Івані Палко, Честер, Па.	1.000.00
Теодорі Ячник, Сиракюз, Н. Й.	500.00
Анні Бечман, Сиракюз, Н. Й.	1.000.00
Запомога по бл. п.:	
Анні Шаршонь, Шамокін, Па.	400.00
Парасці Дудусь, Бреслав, Па.	400.00
Анні Козловська, Лізенрінґ, Па.	400.00
Марії Гладкий, Джерзи Сіти, Н. Дж.	400.00
Евґенії Калиник, Донора, Па.	400.00
Запомога для:	
Григорія Мута, Сімпсон, Па.	100.00
Михайла Алло, Дунло, Па.	100.00
Сирітська часть по:	
Івані Головчук, Дітройт, Міч.	400.00
Григорію Бепа, Честер, Па.	450.00
Вінценті Акалайтис, Кумбола, Па.	500.00
Петрі Секерак, Повгатан, В. Ва.	500.00
Олексі Лесняк, Тавер Сіти, Па.	400.00
„Просьвітна Комісія"	1.000.00
Позичка на перший морґеч	1.000.00
Орган Р. Н. Союза „Свобода"	1.900.00
За тайпрайтери	200.00
„Свобода" за друки, сьвітло, опал і чищене в офісах Р. Н. С.	276.90
Асекурація дому Р. Н. С.	152.00
Нагорода гол. орґанізатора за падол.	34.20
Адміністрація Р. Н. С.	312.64

Розхід за міс. грудень єсть 22.095.74

ЗІСТАВЛЕНЄ

Прихід за місяць грудень єсть	23.242.57
Готівка з кінцем падол. остала	114.939.91
Весь прихід єсть	138.182.48
Розхід за місяць грудень єсть	22.095.74
Готівка з кінцем грудня остала	116.086.74
На позичках	25.500.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	30.000.00
Рент від реальности	4.290.50

Весь маєток Р. Н. Союза з кінцем грудня виносить 195.377.24

З того:

Фонд сирітський виносить	53.130.94
„ резервовий	113.381.83
„ бідних	10.541.56
„ шкільний	9.322.70
„ розпорядимий	9.000.21
Разом	195.377.24

Зіставленє фондів і їх ульокованє:
Фонди (маєток) Р. Н. Союза.

Фонд резервовий	113.381.83	
„ розпорядимий	9.000.21	
„ бідних	10.541.56	
„ шкільний	9.322.70	142.246.30

Фонди чужі:

Фонд сирітський	53.130.94
Разом	195.377.24

Льокації:

На банкових книжочках зложено	120.377.21
Реальність	19.500.00
Друкарня	30.000.00
На морґечах	25.500.00
Разом	195.377.21

Д. Капітула, предс.
А. Шаршонь, кас. С. Ядловський, секр.

Справозданє Р. М. Союза

за місяць падолист 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	20.30	76.	24.35
2.	5.50	77.	3.85
3.	6.66	78.	7.05
5.	3.96	80.	1.00
6.	24.00	81.	8.26
7.	8.10	82.	1.70
8.	11.28	83.	9.80
9.	7.90	84.	3.80
10.	1.75	85.	3.00
11.	2.00	86.	2.70
12.	6.50	87.	2.55
13.	3.20	88.	2.20
14.	50	89.	3.00
15.	3.40	90.	7.40
16.	8.55	93.	1.25
18.	31.15	94.	7.60
19.	2.67	96.	5.63
20.	2.00	97.	3.20
22.	17.35	98.	3.20
23.	15.30	99.	2.70
24.	8.10	100.	72
25.	7.43	101.	9.45
26.	25.10	102.	90
27.	3.40	103.	4.40
28.	5.60	104.	17.65
29.	4.50	106.	1.50
30.	16.00	107.	2.50
31.	2.00	108.	3.42
32.	9.15	109.	8.00
33.	10.07	110.	4.20
34.	2.25	111.	3.94
35.	1.95	112.	14.65
36.	8.80	114.	2.25
37.	4.70	115.	11.50
38.	9.40	116.	1.60
39.	8.35	117.	1.00
40.	10.15	118.	10.45
41.	3.20	119.	75
42.	2.95	121.	4.05
43.	2.25	122.	60
44.	5.40	123.	6.92
45.	21.50	124.	90
46.	5.40	125.	3.85
48.	20	126.	3.20
49.	5.80	127.	4.40
50.	12.45	129.	3.20
51.	60	130.	2.50
52.	2.95	131.	2.52
54.	1.50	132.	2.05
55.	4.00	134.	2.00
57.	17.80	136.	2.40
58.	4.90	138.	4.00
59.	3.20	139.	1.30
60.	6.12	140.	4.50
61.	7.10	141.	1.60
62.	50	144.	75
63.	3.85	145.	3.80
64.	8.60	146.	1.00
66.	8.40	147.	1.60
67.	15.25	148.	1.80
68.	1.00	150.	3.50
69.	1.50	151.	1.80
70.	3.80	152.	2.80
71.	1.50	153.	2.40
72.	3.10	155.	5.40
73.	25	156.	2.20
74.	80	157.	4.50
75.	12.25	158.	1.44
159.	1.80	170.	4.35
160.	4.55	171.	5.20
161.	2.00	172.	2.40
162.	3.60	173.	3.20
163.	2.40	174.	4.20
164.	4.60	175.	2.40
165.	3.50	176.	3.33
166.	4.70	177.	4.80
167.	2.85	178.	3.00
168.	4.35	179.	5.25
169.	80		

Прихід за місяць грудень єсть 816.52

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Івані Білий, Деслодж, Мо.	100.00
Платня Голов. Уряду	20.00
Розхід за міс. грудень єсть	120.00

ЗІСТАВЛЕНЄ

Прихід за міс. грудень єсть	816.52
Готівка з кінцем падол. остала	22.940.71
Весь прихід разом єсть	23.787.23
Розхід за грудень	120.00
Готівка з кінцем грудня остає	23.667.23

Д. Капітула, предс.
А. Шаршонь, кас. С. Ядловський, секр.

Траґедія в судовій сали.

В судовій сали в Буржес, у Франції, лучила ся перед кількома днями незвичайна траґедія. Ґазовий робітник Жілярдін станув перед судом присяглих обжалований за те, що він в лютім 1906 р. замордував свою жінку, кидаючи її до студні. Вже в часі смерти було підозріне, що попонено тут морд, одначе судовий лїкар орік, що смерть наступила в наслїдок випадку і тому против Жілярдіна не розведено слїдства. Минулого червня хотів він в друге оженити ся, та тодї його найстарший 27-лїтний син, що є огородником, вніс против нього карний донос о морд. 23-лїтний брат обжаловуючого потвердив всї точки обжалованя, яке вніс проти батька старший брат. Оба сини представили батька як чоловіка недоброго, напасного, розпусного. Вони запевняли також, що батько перед ними признав ся до морду. Жілярдін обстоював за своєю невинностию та казав, що сини хотять на нїм пімстити ся за те, що він хоче в друге оженити ся, а через се зменшила би ся спадщина його синів.

Присяглї увільнили обжалованого від вини. Коли відчитувано увільняючий присуд, старший брат зірвав ся з місця і вистрілив в сторону батька, ранячи його в руку, якою заслонив він очи. Одна частина публики кинула ся на стрілявшого і хотїла його злинчувати, другі-же кричали: „Добре зробив! Він хотів пімстити смерть своєї матери!" Батько, коли лише прийшов до притомности, почав благати публичність, присяглих та трибунал о прощене для сина. Сина завели сейчас до салї нарад і тут вперше його переслухано. На питанє, чи жалує він свого злочину, відповів: „Одиноке, що я жалую, се те, що я не убив мого батька сейчас тодї, коли він замордував мою матір". Так отже траґедію сеї родини будуть присяглї розбирати ще раз.

ВСЯЧИНА.

— **Про українську пісню.** В серпневій книжцї льондонського „The Musical Standard" помістив п. Ф. С. Батлєт статю про музику в українських піснях. Автор починає статю увагами про старинність народних пісень у всіх европейських народів і про їх незнаних авторів, бо кожда ґенерація не передає їх такими, якими їх дістала. В Анґлії в останні часи списали ми багато народних пісень, але співанє їх вже минуло ся. Ніхто їх у нас тепер не співає, бо молодші поколїня шукають музичних саль, а не батьківських пісень. Україна особливо богата на народні пісні, які співають при кождій нагодї цїлї селянські круги, а мельодія сих пісень — вірна відбитка старих грецьких або церковних зразків. Найвірнїйші старинним зразкам українські думи, рід епічної пісні дуже мелянхолїйного характеру, яких не почуєте нїгде поза Україною. Український народ — се народ вельми поетичної вдачі, тому він потопив в своїх поезіях, щоби забути своє лихо, втїшати ся в нуждї і загоїти свої рани. З усїх українських пісень віє тугою і жалем, при чім зазначує п. той факт, що Турки й Татари мабуть лишили слїди в українській народній пісні.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

СКАРБРО, В. ВА. Бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 180, подає до відомости всіх своїх членів, що дня 15 лютого с. р. відбуде ся місячний мітінґ в парохіяльній школі сьв. Ап. Петра і Павла. Взиває ся всіх членів, щоби прибули на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодженя. Неявившийся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Коли довгуючі члени не вирівнають залеглостий, будуть суспендовані в Братстві і Р. Н. Союзі. — А. Лукаш, секр.

КЕМДЕН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 374, повідомляє всіх своїх членів, що дня 8 лютого с. р., точно о год. 3-ій попол. відбуде ся мітінґ на гали під ч. 1723 Рейлрод Аве. На мітінґу будуть дуже важні справи до полагоджування. — В. Табахарнюк, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбув ся дня 16-го грудня, на котрім вибрано слідуючий уряд на р. 1914: М. Шаламей, предс.; С. Бойко, з. предс.; В. Ошуст, секр.; Н. Підгайний, кас.; Д. Фариник, з. кас.; К. Гриник і М. Іванців, контр. ком.; А. Павлюк, предс. контр. ком.; Л. Бачинський і С. Бойко, надз. хорих; Ю. Воробець і І. Ковалик, з. надз. хорих; А. Бурбела і К. Гриник, хорунжі; Ю. Воробець, дверник. Всіх членів повідомляємо, що мітінґи будуть відбувати ся, як давнійше т. є. першого вторка по 15-ім. — М. Шаламей, предс.; В. Ошуст, секр.

МАКАДУ, ПА. Відділ Руського Молодечого Союза подає до відома, що дня 4 січня с. р. відбув ся річний мітінґ, на котрім вибрано на опікуна К. Поступака, контр. Н. Рифун і І. Когут. Мітінґи будуть відбувати ся кождої неділі в місяци в церковній гали. — К. Поступак, опік.

ДУКЕЙН, ПА. Бр. сьв. Стефана, від. 268, повідомляє всіх своїх членів, що на мітінґу, який відбув ся дня 14 грудня м. р., вибрано слідуючий новий уряд на р. 1914: М. Фільо, предс.; М. Пастирик, з. предс.; І. Еван, секр.; І. Мудровин, кас.; М. Баран, з. кас. Взиває ся членів: Іван Гавой і Юрій Галап, щоби до 14 днів зголосили ся до секретаря, бо в противнім разі будуть виключені з відділу. Всякі письма, що відносять ся до справ відділу, належить посилати на адресу секретаря: John Evan, 630 Arch St., S. Duquesne, Pa.

ЛОНҐ АЙЛЕНД СІТИ, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 64, подає до відомости всім своїм членам, що річні збори відбули ся дня 21 грудня м. р., на котрих вибрано новий уряд на р. 1914: С. Подольський, предс.; А. Голуб, з. пр.; І. Рибак, секр. фін.; С. Мартинів, секр. рек.; П. Максимків, кас.; В. Подольський, з. кас.; Н. Шамбій і Н. Голуб, дверники; Л. Возьний і І. Григораш, надз. хорих. Мітінґи відбувають ся кождої першої суботи по 5-ім в місяци під ч. 374 Джексон Аве., Лонґ Айленд Сіти, Н. Й. — І. Рибак, секр. фін.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Василія, від. 87, подає до відома всім своїм членам, що на р. 1914 вибрано слідуючий уряд: Г. Мідяк, предс.; Т. Кінь, з. предс.; С. Максимів, секр. фін.; М. Чехович, секр. фін.; А. Стець, секр. рек.; М. Бочнюович, з. секр. рек.; П. Трояновський, кас.; С. Мацко, з. кас.; М. Чехович, Л. Курило і І. Нестор, контр. ком.; В. Удич, опік. хорих; П. Нестор, кап.; С. Сухина, хорун.; В. Ямельський, пол.; Т. Плішка і І. Бошко, післанці; Г. Окаль, дверник. — А. Стець, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. сьв. Димитрія, від. 309, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано на р. 1914 слідуючий новий уряд: В. Кіянка, предс.; І. Петришин, з. предс.; В. Беднар, секр.; І. Чернятович, з. секр.; А. Шмокалюк, кас.; К. Матвіїв, з. кас.; І. Нанчишин і Д. Гуменюк, контр. ком.; І. Петришин, кап.; І. Черемля, хорунж.; І. Будний, надз. хорих; Л. Пунда, післанець; І. Ферлейовський, дверник. — В. Беднар, секр.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 142, подає до відомости, що на річнім мітінґу зістали вибрані слідуючі нові урядники на р. 1914: Т. Жилка, предс.; М. Коваль, з. предс.; Т. Бутинець, секр. фін.; М. Кобрин, секр. рек.; Н. Раздиняк, кас.; Е. Мамчак, з. кас.; О. Гоний, Я. Чурчак і Б. Ваверия, контр. ком.; Д. Павук і Ю. Минько, надз. хорих; І. Лещак, хорунж.; І. Костик, дверник. Адреса секретаря: Т. Бутинець, 62 First St., Elizabethport, N. J.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 311, подає до відома всім Русинам з Нью Йорку і околиці, що наше Тов. приймає нових членів через три місяці без вступного до Товариства, а до Р. Н. Союза після статута. Наше Товариство виплачує бенефіт $6.00 тижневої запомоги, за заплатою 40 центів місячної вкладки; жінки дістають $3.00 тижневої запомоги за заплатою 25 цнт. місячної вкладки. Подає ся рівнож до відома, що на р. 1914 зістав вибраний слідуючий новий уряд: [illegible] Мітінґи відбувають ся кождої третьої неділі в місяци о год. 2.30 попол. в Томкінс Сквер гали під ч. 134 [illegible] — [illegible]

БОФАЛО, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 127, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу з 21 грудня м. р. вибрано слідуючий уряд на р. 1914: [illegible] Адреса секретаря: John Szarowski, 24 Cornelia St., Buffalo, N. Y.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Бр. Усп. Пр. Богородиці, від. 33, повідомляє всіх своїх членів, що на річнім мітінґу, дня 28 грудня м. р. вибрано

слідуючий уряд на р. 1914: Н. Кравчишин, пр.; Н. Мицько, з. пр.; Г. Чирський, секр.; І. Стець, з. секр.; І. Кімак, кас.; [illegible] — Г. Чирський, секр.

БЕНТЛЕЙВІЛ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 109, повідомляє, що дня 21 грудня м. р. відбув ся річний мітінґ, на котрім вибрано слідуючий уряд: [illegible] — Т. Шевчик, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє, що дня 20 грудня м. р. відбув ся річний мітінґ, на котрім вибрано слідуючий уряд: І. Бриґіда, предс.; [illegible] Взиває ся всіх членів до щирої праці, щоби Братству і Р. Н. Союзові придбати як найбільше нових членів. — І. Бриґіда, предс.; Я. Данилюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. На річнім мітінґу Укр. Тов. „Вільних Козаків міста Львова", вибрано на своїх річних зборах, відбутих дня 27 грудня м. р., слідуючий уряд на 1914 р.: [illegible] Н. Ружак; бібліотекар: М. Савіцький; дверник: Д. Климків; кап.: С. Савіцький; надзирателі хорих: І. Галуб і Г. Савіцький. В справах Тов. „Вільних Козаків міста Львова" належить відноситись до рек. секр.: Piotr Diduch, 421 E. 5th St., New York, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

До есть НИКОЛАЯ СЛОДНИЙ з Конинчинець, Галичина. Пошукує його жена Анна. Хтоби о нім знав, або він сам, зволить зголоситись до: A. A. Lustig, адвокат, 229 E. 4th St., New York N. Y. (15)

Пошукую свого брата САВИ КАНАФАР. Тому 10 літ як приїхав до Америки з села Гнилички малі, повіт Збараж, Галичина. Перших три роки перебував в нюйорськім стейті, відтак десь виїхав і чутки про себе не дав. Хтоби знав о нім або він сам, просить ся ласкаво донести на понизшу адресу. — Дорогий Брате, если довідаєсь ся про се оголошене, то прошу тебе напиши конечно до мене, бо я маю до тебе дуже важну справу. Твоя сестра Марія. Адрес: Mary Kanafar, Box 316, Westbury, L. I., N. Y. (56)

Олеська Лис пошукує свого мужа КИРИЛА ЛИСА. Він походить з села Карів, повіт Рава Руська, Галичина. Мав перебувати в Пенсильвании. Поїхав перед 5 роками. Жінка приїхала перед двома тижнями і просить, хтоби знав де він перебуває, або він сам, щоби повідомити її на понизшу адресу. За повідомлене дістане гарну нагороду. Alexandra Lys, 906 Grand Central Ave., Elmira, N. Y. (56)

Стефан Беднарчук пошукує у важній справі своїх братів. ВАСИЛЯ І МИХАЇЛА БЕДНАРЧУК. Хтоби о них знав, або вони самі, зволять ласкаво написати на адресу: S. Bednarchuk, 325 Pollman Ave., Burnham, Ill. (5)

УВАГА ДЛЯ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ.

Поважані Панове!

Щоби оминути всякі непотрібні видатки на почтову пересилку та заощадити злишну „поправкову" працю в ріжних урядових справах, отсим звертаємо Вам увагу, що до урядованя на будуче.

Зі згляду на се, що всі урядові письма від місцевих відділів до Голов. Уряду Р. Н. Союза приходять від місцевого секретаря і предсідателя, длятого сї оба місцеві урядники кождого відділу Р. Н. Союза в Америці суть відвічальні за неточне виповнене потрібного друку (документу) чи иншого рода урядового письма. Тому обовязком місцевого секретаря є, заки [illegible] який небудь друк виповняти як вступну декларацію, зміну спадкоємців, посмертного, місячне справоздане, смертні листи, просьби о запомогу і т. д., повинен найперше перечитати докладно увагу на дотичнім друку. По перечитаню уваги, повинен перечитати зміст друку, котрий має виповняти і зрозуміти кожду точку докладно, що і де має писати. Єсли вже секретар зрозуміє зміст друку, тоді може уважно писати одно по другім до кінця. Коли вже скінчить писати, повинен секретар перечитати від початку аж до кінця і переконати ся, чи все є в порядку написано, чи що не бракує, або чи що не є зле написане. Єсли що бракує, то дописати, єсли що зле написано — то поправити. Доперва так докладно виповнений документ може секретар враз з предсідателем заслати до Голов. Уряду Р. Н. Союза. Головно треба уважати на виповнене вступних декларацій нових кандидатів, щоби що небудь не випустити або не писати там, де не належить дотична відповідь на питаня. Обовязком секретаря чи предсідателя є звернути увагу докторови, щоби доктор на кожду точку лїкарського сьвідоцтва від 1 до 20 давав відповідь словами, а не крисками. Крискова відповідь (ось така: ———) не є важна. І длятого, що декларації або лїкарські сьвідоцтва не в порядку суть виповнені, мусить ся їх так часто звертати до поправи. Се не приносить нікому найменшої користи, противно, дає більше праці головним і місцевим урядникам Р. Н. Союза, а притім спричинює непотрібні видатки на почтову пересилку в обі сторони. На декларації не вільно скробати анї мазати. Не вільно писати декларацій олївцем або кольоровим атраментом, як також не вільно як на деклараціях так і на других документах робити поправки червоним атраментом. До писаня треба уживати чорного атраменту. Всї підписи мають бути писані рукою а не печаткою. Печаткові підписи не є важні і не будуть приняті до відома Голов. Урядом Р. Н. Союза. Так як декларації так і инші письма як примір: зміни спадкоємців, посмертного, місячне справоздане, місячний виказ для експедиції „Свободи" і инше, треба виповняти докладно, точно, не робити блудів, і не опускати того, що потреба написати на дотичнім друку. При змінах посмертного з $500 на $1000, треба конечно застосувати ся до приписів і вимог § 178 статута Р. Н. Союза. Член і його жена мають обоє піти до доктора і бути екзамінованими. Доктор має виповнити сьвідоцтво, яке находить ся на другій стороні дотичної зміни. На змінах спадкоємців або змінах посмертного, член має підписати ся своєю рукою в присутности двох сьвідків. Сьвідки мусять уміти підписати свої імена на дотичній зміні. Не може бути сьвідком той, хто не вміє підписати ся. Єсли зміняючий член не вміє підписати ся, то в присутности сьвідків має зробити знак хреста. Примір:

Дано в SCRANTON, PA., дня 24. СІЧНЯ 1914.

Назва місцевости.

В присутности:

Сьвідки: ЯКІВ КНИШ. АНДРЕЙ ХРІН.

його ІВАН + ГРИЦІВ знак

власноручний підпис члена.

підписав Яків Книш

Такий підпис є важний і буде принятий за добрий. Сей виїмковий підпис є лише для інтересуючого члена а не для сьвідка. Рівнож секретар повинен уважати, що єсли хто приступає до Р. Н. Союза а перевисшає 42 роки житя, то має від кандидата зажадати метрики уродженя або иншого рода урядового документу, в якім находилаб ся дата уродженя кандидата. Єсли ж даний кандидат не має потрібного документу, то шкода виповнювати вступну декларацію і наражувати дану особу на непотрібні видатки, бо єсли не пришле згаданого доказу свого уродженя враз з декларацією, то не буде принятий в члени Р. Н. Союза.

Рівнож звертає ся увагу пп. секретарів, що посмертна запомога може бути записана на особи після кляс вимінених в § 159 статута Р. Н. Союза, значить виключно лише на родину по крови. Запис посмертного на особи чужі як: шваґра, братову, тестя, пасерба, невістку і т. п., або на всякі інституції як: церкви, школи, шпиталї, читальнї і т. п., такий запис не є важний, бо се супротивляє ся законам Злучених Держав північної Америки.

До сего треба стисло застосувати ся при виповнюваню спадкоємців на: Деклярациях, Змінах Посмертного і Змінах Спадкоємців.

Також секретар повинен уважати при висиланю розмету, що з розметом треба висилати всї річи, як примір: місячне справоздане, декларації, виказ для експедиції „Свободи", всї зміни і т. п.

Єсли пп. секретарі доложать трошка труду і будуть більше уважати на своє діловодство, то тим самим менше будуть мати праці а більша буде користь для членів і Р. Н. Союза в Америці.

Не зашкодить згадати на сім місци, що тепер якраз пора організувати нових членів до Р. Н. Союза. Підчас зими найлїпша нагода.

Тож панове секретарі до діла на славу і користь нашої організації. Кождий з панів секретарів нехай старає ся з'єднати найбільше нових членів до відділів і Р. Н. Союза, а Гол. Уряд радо прийде Вам в поміч з порадою.

Остаємось з поважанем

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

— 177 —

лиця, витерла хусткою очи і у перве підняла їх твердо і рішучо на Евгенія.

— Даруйте, пане, — мовила. — Я дурна. Се я останок своїх молодих дурощів утопила в тих сльозах. Стало ся і годі про се. А коли се стало ся, то властиво... властиво я не маю вам що більше сказати.

— Говорите, пані, загадками, яких я не вмію відгадати — мовив Евгеній. — І робите мені велику прикрість тим браком довіря.

— Браком довіря? Я до вас?... Ну, коли вже на довірє зводите річ, то нехай. Скажу вам по правді, що мене привело до вас. Тепер я знаю, що се була іллюзія, що позбуваючись її я позбуваюсь — ну, та що там! Пропало. Так знайте, я йшла до вас, щоб не вертати більше до свойого мужа, щоб вирвати ся з того пекла, яким було для мене дотеперішнє житє, щоб віддати ся вам, бути вашою наймичкою, невольницею, чим хочете — тілько щоб не вертати назад там... то того...

— Пані! — скрикнув Евгеній вперши в неї зачудовані очи.

— Не дивуйте ся і не лякайте ся! Тепер я знаю, що се була дурниця, моя глупа іллюзія. Від першої хвилі, коли я війшла сюди, коли почула ваш голос, я зрозуміла, що для мене все пропа-

— 184 —

ся з комина і стелив ся по подвірю, огонь під кітлом у прачкарні тріщав і порскав горючим вуглєм на серед хати — все те, все були *його* знаки.

І нараз Баранови мигнула в голові думка, що він надійде зі своїм військом зі сходу — від Вигоди, зупинить ся на мості, а передом пішле свою авангарду до міста, щоб на ратуші заткнула його хоругов. Він був певний, що се стане ся зараз, а може вже й стало ся. І ось покинувши коновки з водою перед дверми прачкарні він у смертельній трівозі скочив до своєї комірки, надів стару, куцу кожушину, яку недавно дістав від Ваґмана, і балакаючи ненастанно сам до себе, та розводячи руками поспішив за місто, на міст, на Вигоду.

На дворі потепліло після довгих морозів. У місті була відлига, але за містом тяг холодний вітер і курив дрібним снігом. Ріка стояла під ледом, і тілько декуди, на шипотах та бистринах вода попролизувала грубу кригу і клекотіла в пролизах викидаючи тут і там невеличкі потічки, що розливали ся поверх леду і звільна замерзали всякаючи в сніг, яким покритий був лід. Найбільший пролиз був як раз під мостом з правого боку, де вода розбиваючись о здорові дубові колоди вкріплені там для розбиваня леду, творила понизше глубокий вир, що крутив ся і клекотів, від часу до часу хруска-

B 25

— 180 —

хів і маю надію, що успіх буде. А щоб вам дати доказ, що мої бажаня, то не пусті фрази, то прошу вас, прийміть отсе немноге, що маю, візьміть се на основний фонд, який повинна мати ваша орґанізація.

І при сих словах Реґіна поклала на Евгенієвім бюрку свій саквояжик, що доси держала надітий за вушко на лівій руці.

— Ні, пані, — мовив Евгеній, — не робіть сего! Нам ніяких особливих фондів для нашої роботи не потрібно.

— Буде потрібно, буде! — мовила Реґіна і почала скваплива надягати кальоші.

— Та головне ось що: ми не маємо права приймати їх від вас у такій хвилї. Не знаю, що там є у тім вашім саквояжику, але припускаю, що се всі ваші засоби, якими ви могли розпоряджати в даній хвилї, які могли бути для вас основою самостійного житя. Зрозуміете пані, що я не можу приняти від вас того фонду, відібрати вам у найтяжшій хвилї сеї вашої піддержки.

— Е, що там! Моя найтяжша хвиля вже минула! — мовила Реґіна і з поспіхом почала вдягати на себе шубу. — Ніякої піддержки менї не потрібно, а ви повинні приняти те, що я даю вам. Тим більше що — —

— 181 —

В тій хвилї на сходах заґуркотіли важкі кроки кількох людий. Якась рука брязнула клямкою від дверий Евгенієвого покою, а переконавши ся, що вони замкнені, застукала сильно до дверий.

Евгеній схопив ся і поступив крок наперед, потім обертаючи ся до Реґіни вказав її очима бокові двері, що вели до його спальнї і були до половини відхилені. Вона нечутними кроками вийшла і замкнула двері спальнї за собою.

Стук повторив ся. На корридорику перед дверима чути було гомін і сьміхи.

— Хто там? — запитав Евгеній.

— Прошу відчинити! — озвав ся якийсь грубий голос.

— Хто просить?

— Прошу відчинити! В імени закона! — мовив той сам голос і рівночасно повторило ся стукане до дверий з більшою силою.

— Овва! В імени закона! — іронічно скрикнув Евгеній і для обезпеки вложив у кишеню набитий револьвер, що лежав у шуфляді його бюрка. — Прошу сказати, хто там добиває ся, инакше не відчиню!

— Та відчиніть бо, пане, до сто чортів! Я домагаю ся, я, Стальський! — заревів за дверима

Позір! ☛ ☚ Позір!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ Руського Народного Союза.

РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ВИПЛАТИВ ПОСМЕРТНОГО ПО ЧЛЕНАХ І РІЖНИХ ЗАПОМОГ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ВІД ЧАСУ ОСНОВАНЯ ПО КОНЕЦЬ ГРУДНЯ 1913 р. СУМУ 1,050.409.28 (МІЛЇОН ПЯТЬДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ЧОТИРИСТА ДЕВЯТЬ ДОЛЯРІВ І ДВАЙЦЯТЬ І ВІСІМ ЦЕНТІВ, ОКРІМ ФОНДІВ НА НАРОДНІ ЦІЛИ.

РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — ПЕРША РУСЬКА НАРОДНА ЗАПОМОГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ ПРИНИМАЄ В ЧЛЕНИ РУСИНІВ АБО ІНШИХ СЛАВЯН ДО 45 ЛІТ ЖИТЯ.

В разі смерти члена Р. Н. Союза платить на ціле посмертне $1000, на пів посмертного $500 — посмертної запомоги.

По смерти жінки члена або мужа члениці Р. Н. Союз платить $400 членови на ціле посмертне, а $200 членови на пів посмертного — посмертної запомоги.

	ціле посм.	пів посм.
За страченє одного ока	200	100
За страченє одної ноги	200	100
За страченє одної руки	400	200
За страченє обох очий	1000	500
За страченє обох ніг	1000	500
За страченє обох рук	1000	500

На случай коли член захорує на хронічну невилїчиму слабість Р. Н. Союз платить членови з його посмертного по $100.00 річно.

На случай коли член находить ся в шпитали умово хорих Р. Н. Союз виплачує з посмертного члена по $150.00 річно запомоги на удержанє родини члена.

Всякі другі користи має член Р. Н. Союза, які приписує статут організації.

Чиж не варто належати до Р. Н. Союза. Тож хто еще до тепер немав спосібности стати ся членом Р. Н. Союза, нехай старає ся вступити до Р. Н. Союза, але нині. Не відкладайте до завтра, — бо ніхто не знає чис завтра.

В місцевости, де нема відділу Р. Н. С., закладайте нові відділи Р. Н. Союза і вписуйте ся в члени організації.

По всякі інформації удавайти ся до місцевих Урядників Р. Н. Союза або до Гол. Предс. Р. Н. Союза на адресу: Mr. Dmytro Kapitula, Box 585, McAdoo, Pa.

Кождий, хто вступить до Р. Н. Союза скорше, лучше зробить. Не відкладайте на пізнійше, бо незнаєте, що завтра з вами стане ся. Тож еще раз кличем: ВПИСУЙТЕ СЯ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ!

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

В „СВОБОДІ“ МОЖНА ДІСТАТИ

Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі ізїм серце	1.10

Пошукую моєї жінки, Зофії Дручак,

яка взяла 4-літну дівчину і втїкла з ВАСИЛЕМ МИХАЛЄЧИН, полишаючи 14-місячну дитину. Обоє походять з села Свирївці, пов. Заліщики. Муж і дві сестри просять Зофію, щоб ся вернула, а як сама не хоче, нехай пришле дитину до батька, тоді він пойде з дітьми до краю. Если жінка сама не хоче зголосити ся, то хтоб о ній знав, най подасть її адресу, а дістане $25.00 нагороди. (4-5)
НИКОЛА ДРУЧАК,
1312 Dorothy Street, Scranton, Pa.

ПОЗІР!

ПРОСИМО КОНЧЕ ПЕРЕЧИТАТИ!

Дорогі Земляки!

Нагляний випадок змусив мене до виданя надзвичайного зазиву до Вас, дорогі Браття Земляки. Від трех літ віддала мені одна з найбільших компаній повновласть спродавати лоти. В місяци грудни довідав ся я довірочно, що в місци де саме находить ся лоти до купленя, має стати з весною кілька більших фабрик.

Се є ознакою, що ціна лотів підскочить значно в гору — а ті, що набули вже по кілька лотів, спродають за подвійну ціну, заробляючи на чистo по кількасот долярів. Відвнушусь до Вас з горячим зазивом: Прибувайте громадно до мого офісу і купуйте лоти хотяй би на рати, аби американські міліонери хоть в части звернули Вам Ваш тяжко запрацьований гріш, та щоби Ви стали на рівні з горожанами Сполучених Держав — як рівні з рівними.

Г. ЧАРНЕЦЬКИЙ, (5)
30 East 7 Street, New York, N. Y.

РОДИМЦЇ! ПРИСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА! ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА! ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇХ РІДНИХ НА ЧОРНУ ГОДИНУ!

— 178 —

ло, що в вашім серци згасло те полумя, при якому я хотіла огріти своє серце.

— Пані, — хотів було щось сказати Евгеній, але вона перебила йому.

— Ні, ні, не говоріть! Не заперечуйте, бо се була би неправда. Мені не хотілось би, щоб ви в моїх очах накинули на себе тінь нещирости. І не звиняйте ся, бо нема защо. Любов не залежить від нашої волі, приходить без нашої заслуги, щезає без нашої вини. Тай за що вам любити мене? Чим я була для вас доси? Що дала вам крім того, що ви самі зробили з мене в своїх мріях? Ні, не говорімо про любов. Не говорімо про мене!

— Ні, пані, — мовив Евгеній. — Я не буду говорити про любов. І сам бачу, що пора наших любощів минула і ніяка сила не верне її. Але про вас конче мусимо поговорити. Я дуже добре розумію, що вам годі жити так дальше.

— Е, що там! — мовила Регіна і махнула рукою.

— Що вам годі навіть вертати до мужового дому. Зрештою не знаю, як ви розійшли ся —

— Кажу вам, що між нами не було нічого надзвичайного. Нема чим вам турбувати ся. Ні, пане, про се покиньмо. Я ось що хотіла сказати

— 179 —

вам. Чую, що ви скликаєте на завтра хлопське зібранє.

— Так, пані. Се має бути перший крок, перший початок моєї ширшої, народньої праці. Хочу доложити всіх сил, щоб довести сей народ хоч троха до осьвідомленя, привчити його користувати ся його правами, бороти ся з його кривдниками, — з запалом мовив Евгеній.

— Ось куди тягне ваше серце! — з жалем мовила Регіна, а по хвилї додала: — Щож, робіть! Як я жалую, що я не мужчина, що не можу допомагати вам своєю працею, своїм знанєм, хоч би тілько своїми кулаками!

— Ви, пані?

— О, пане, як би ви знали, як часто зі свого домашнього пекла я рвала ся думками на ширший сьвіт, там де йде чесна, явна боротьба, де люди терплять за високі цїли, але й тріумфують з їх побідою! Та що, не судилось менї, не судилось нічого! Знаєте, як то в пісні сьпівають:

Як зеленій конопельці у болоті гнити,
Ой так менї сиротині за нелюбом жити.

— Ну, та що там про се! Стало ся і мусить дійти до кінця. А ось ваше діло, воно повинно йти чим раз далї й далї. Бажаю вам найкрасших успі-

— 182 —

пяний голос і рівночасно почалось до дверий скажене стуканє кулаками і ногами.

XXI.

Сего понеділка від самого рана Баран був дуже неспокійний. Від часу новорічної авантури він жив мов у полусні. В день він ходив і нипав по подвірю, робив дещо, різав і колов дрова, носив воду до прачкарні, що була в сутеренах, або бігав за справунками, які давали йому партії. Він робив усе те досить добре, але не говорив майже нічого, а властиво раз-у-раз воркотів собі щось під носом. У ночи забивши ся в свою комірку він говорив сам до себе голосно, говорив зовсім без звязку про тисячні річи, що мов ріжнобарвні черепки в калейдоскопі пересували ся по його голові, вяжучи ся в тисячні зовсім несподівані фіґури і звязки. Зальотна прачка і краса киця з сусідства і стара бабуня, що збирала кости по сьмітниках, і пияниця, що кричав у шинку, і Антихрист, що мав прийти не сьогодні, то завтра, і Евгеній і мужики і попи і всевсе перевертало ся і мішало ся в його голові і було темою його самітних монольоґів. І чим далї в ніч, тим його неспокій збільшував ся, а о одинацятій він вибігав на двір, чіпляв на себе балію і виходив на ринок. Правда, намови Ваґмана і по-

— 183 —

ліціянтів мали на його хору волю на стілько вплину, що він не брав пряників, а тарабанив тілько кулаками. Один поліціянт зробив йому ще ласку і дарував йому старі суконні рукавиці, щоб не відморозив рук. Баран словнював сумлінно даний йому наказ і за кождим разом ідучи на свій нічний обхід надівав ті рукавиці на руки, так що гук від балії був ледви чутний. Обійшовши тричі ринок і раз костел і обтрісши собі руки, так що аж пашіли, Баран вертав до дому, скидав балію до шіпки, а сам не роздягаючись кидав ся на свою постелю і спав до рана мов убитий.

Але сьогодні від самого рана він був страшенно неспокійний. Не знати, коли: чи зараз по пробудженю, чи при вставаню, чи при першім виході з хати йому мигнула в голові думка, що сьогодні, саме сьогодні має появити ся в місті Антихрист. І ся думка почала вертіти ся і бреніти в його голові мов оса. Все довкола него, що він бачив, чого доторкав ся, потверджувало її. Ледова вода, в якій він мив ся, видалась йому горячою як кипяток — не даром, се *його* знак. Коли він вийшов на подвіре, в отворену браму з вулиці заглянув якийсь великий, чорний, незвісний йому пес — се *його* післанець. Крук закракав над його головою — се *його* вішун. Баба перейшла з коновками, дим він